

ד.

- (א) דבי אליהו (עיון סדר אליהו): שאלוניקי יע"א בנו של הרב כרם שלמה
 ג' חלקים
 (ב) דבר משה שו"ת להרב מהר"ם אמארייליו א' מרבני
 (ג) דבר שבקדושה חכרו בעל
 ילקוט

הג"ה מנחם ציון

(ח) ועמ"ש במנחת שי בשם הרמ"ה בענין כתיבת מלת כדלעומר פ"ט:

(ט) וכמו כן מצינו בש"ס כ"פ הג"ה הגאונים וכתבו מתחלה בגליון הש"ס ואח"כ נתנוכו הסופרים והמעתיקים בפנים
 על שם אמורא וכדמצינו בריש חלו טרפות בניטל לחי התחתון כשר וכגמ' אר"ז והוא שיכול לחיות פ"י המראה
 והלפטה ועכ"י יו"ד סי' ל"ג:

למ"ד) ובס' מעגל טוב כ' המח' בראה גם גמרא נדפס ש' רל"ה פ"ט וכ"כ לעיל בראה טור חו"מ משנת רל"ב
 וגם אני ראיתי מחזור רומי ד' שונלינו קאזאל מיוזרי מש' רמ"ד זכ' נופת נופים מסירליאון מנסוכה ר"ס

וגדפם בדיהנפוטם וחיבר שו"ת ולא נדפסו אלא קצת המה באו בספרי רבני אשכנזי ד':

(י) **דברי חכמים** ובו ב' חלקים. דעת חכמה הוא מוסר

גדול בטוב מעט ודעתה. וחלק ב' מקור חכמה עם סלת כלולה על דיני ש"ע א"ח עד ס' ר"מ. חברים הרב המקובל מהר"ר יהודה לייב פאווניצר (פוחאווניצר) הרב המחבר קנה חכמה ודרך חכמה וכבוד חכמים. וכל ספריו קרושים ומעוררים יראה וקדושה:

(יא) **דברי יוסף** המקובל מהר"י אירגאס

אחד המיוחד מרבני עיר ליוורנו יע"א: (יב) **דברי יוסף** (עיין מ' אברהם סנע הספרדי כח"א):

(יג) **דברי נבא** חדושים על הש"ס בקצת מסכתות וקצת דינים בסופו ונקרא פי נבא ה':

ושמתי מהרב הסופר ח"ק כהר"ח ח' עטר זל"ה שזמנו חכם אחד מחכמי המעבר קרא לו כענין אחד ולא ערב לו וזכר עליו סרה וכליל כל לחתקי עד שגבס ושאל מחילה וקבל שלא לזלזל בשום מחבר:

(יד) **דברי קבלה** (עיין מערכת שדה המכפלה):

(טו) **דברי ריבות** (עיין בסמוך לח"ז):

(טז) **דברי שלום** דרושים מהרב מ' יצחק אדרבי ז"ל

שדרש בק"ק שלום בעוב"י שאלוניקי יע"א. ודברי ריבות קרא לס' שו"ת כידוע:

(יז) **דברי שלמה** דרושים נחמדים להרב מ' שלמה

שלם אב"ד דק"ק ספרדים באמשטרדם

(יח) **דגול מרבבה** פי' שיר השירים בפרד"ס להחכם

השלם מתחבר עם קונו כמהר"ר רפאל מריב"ס

ילקוט ראובני הקדמות וחדושים בעניני הוידי חומר העברות וההשוכה נדפס בזולצבאך שנת תמ"ד:

(ד) **דבר שמואל** שו"ת להרב החסיד מהר"ש אבוהא אב"ד

ור"מ דק"ק וויניציאה וכל רבני איטאליא מריצין לו אנרותיהם ושאלותיהם כמבואר בתשובותיו ועיין בנדפס מערכת שו"ן (ע' מהר"ר שמואל אבוהא כח"א):

(ה) **דברות** הרב העמוד היבר ספר על המועדות וקראו עשרת

הדברות וכותבים הפוסקים וכן כתב בעל הדברות ובפרט הרב שבלי הלקט מביאו תדיר. והנה אמת נכון הדבר כאשר ראה יראה המסתכל בדברי רבנותא קמאי.

ויש להרגיש קצת על מרן בב"י א"ח סי' הער"א שכתב כ"כ הר"ן בשם העמוד

וכ"כ שבלי הלקט בשם בעל הדברות וכאשר ירדוף הקורא יבין דתרי הוו ואינו

כן כי הרב העמוד הוא חיבר הדברות ועיין (עמוד) במערכת עיין בס"ד א')

(ו) **דברי אמת** להרב מהרי בר"ב: דוד שו"ת (קושטא תק"כ)

וענינים בסדר קונטרסים ודרושים והיה אביר הרועים מרבני קושטאניגא. ומספרו

נראה יקר תפארת גדולתו ורוב בקיאותו. ויש לו עוד חבור בשמות הגיטין נחמד

מאד ז':

(ז) **דברי אמת** הגהת הכ"ד ע"ד ספר מנחת שי וע"ד אור

תורה להרמד"ל חברו הרב הגדול מהר"ר שלמה עדני ז"ל תלמיד רבינו בצלאל

אשכנזי ורבינו היום ויטאל זכרם לחיי עד והוא בב"י:

(ח) **דברי אמת** (עיין מעין חכמה):

(ט) **דברי דוד** מהגאון בעל טורי זהב על פירוש רש"י בחומש

הג"ה מנחם ציון

ינקדמת ס' החשני נמלא תרין א' על הדפוס ס' ראשון מכפרי ישראל שנה פסח ראשונה לביית הדפוס כ"ה רל"ה פ"ט, ונעיקר דקדוק כמה' על כפל למח דוד ל"ק כ"כ ד"ל כוונתו דכ"ה רע"א י"י דפוס בראשון (בפרי הקדוש ר"ל תנ"ך ביתד:

א) ופי' חיי' ס' פסח ס' תמ"ח בק"ג ע"ג:

ב) ל"ל ככר:

ג) וז"ל הגאון כס' שדה חמד מערכת חור"מ סי' ט' אות ל"ד ובזכויות של רב כעל דברי אמת אות קנין סודר כ"י תרכ"א ע"ש וזכויות חלו נמלאים ככ"י אלא רבני קושטא ע"ל וראה כל גדולתו, וחלוקת כבוד שם תפארתו, בשו"ת וז"ל א"כ ע"ג:

ד) הוכח לדעים פ"י נכדו כנ"מ משה כהר"ש אבד"ק שינאווי חתן כנ"מ יע"י כנ"ל כהנ"ו וגדפם מחידושי ב"ר ס' דברי דוד שהחזיק מספרו ויקבל משה (ומ"ס הנ"מ יוכח ל"ס אבד"ק שפאלאק כהנ"ו חתן ל"ס אב"י כס' ס' תכ"ס דכ"י נקרא משה בן יוסף לז"ק) וגם מחי' הנ"מ אבד"ק כמ"ס יעקב הלוי משיבס חתן כנו על כס"ג וז"ל אבד"ק קאווי ע"ג וכו"ס כנ"מ ונאווי כנ"מ חתן וכו"ס פני וז"ל ס' חס"א סק"ג:

ה) למ"ס נחמי' פ"ב ריב"ז (דובני) פו"מ דק"ק פאלא (ומ"ס כהנ"ד פ"טל ג"ס) נסער שם כ' פסח ת"ת, נס נמלא ממנו כ"ד ס' ככתב ידו ככס דרש נכס פס"ס כרשימת (י"ל):

מריכים ובסופו קצת פסקים. ולפנים נדפס פסק שלו ופסקי הרבנים על בתי התפילין בספר כנה"ג ח"מ קורם סימן ר"ץ ע"ש. וחיבר צח ואדום:

(יט) **דגול מרבבה** הגהות וחדושים על ר' ש"ע שנמצאו

בגליון הש"ע של הגאון מהר"ר יחזקאל סג"ל לנדא זלה"ה ונדפס מקרוב (י):

(כ) **דובב שפתי ישנים** חיבר הרב הגדול מהר"ש אלגאזי ז"ל.

בתחלתו קצת מהרב זקנו מהר"ר משה בנבנשת די שינוביא ואח"כ לקומים מכנו

הרב כמהר"ר יוסף ובסוף נמוקי מהר"ר משה אלגאזי אחיו של הרב הג' מהר"ש

אלגאזי והוא סידרו והוסיף הגהות וכמה מילי מעלייתא ובסופו שפת אמת קונטרס

מהשי"ן ימני שבמקרא מאחיו ז"ל. וראיתי בדפוס קונטרס שמאל ישראל על השי"ן

שמאלו. (י) ויש שם מאמר כולל כל שי"ן שמאלי שבמקרא אחד מהם לא נעדר

בלשון הכתוב לשון יפה יפה מאד מעשה ידי אמן. ויש שם שיר אחד יפה להמליץ

הגדול בעל ההקדמה הידוע החכם השלם כמהר"ר אהרן המון:

(כא) **דורש מזב** (עיין מהר"ר יצחק אלגאזי כה"ה):

(כב) **דורש משפט** על ח"מ נדפס זה שנים רבות (י):

מורה מקום וחדושי רבני שאלוניקי ע"ד מ"מ מורה צדק:

(כג) **דין אמת** תשובות (י) להרב המופלא ה"ק כמהר"ר

נכון ונדפסו בסוף ספרו קרית מלך רב ח"ב:

(כד) **דינא דחיי ב'** חלקים באור הרב כנה"ג (ה"א קושטא

תק"נ וח"נ שם תק"ו) לסמ"ג לאוין ועשין. ובנדרס מערכת חית"פ (ע"ה כנבנשת כה"ה).

כתבתי דלפי המשוער אצלי אינו במילואו כי לא שלם. וכן מוכח מדבריו בכנה"ג

א"ח סי' תמ"ג שרומז להלכות חמץ בכאורו לסמ"ג ואיננו בדפוס. ומחדש ראיתי איזה מקומות אחרים בכנה"ג שרומז לעיין בדינא דחיי וחסר לפנינו:

(כס) **דיני מרפיות** להרב מהר"ר דוד י' יחיאל בר' יושן

נושן ומזכירו מרן בב"י והוא אביו של הרב מהר"ר תם שחיבר כמה חבורים

ונשרפו. וכן המשוואר נדפסו תשובותיו ונקרא אהלי תם כספר תומת ישירים י"ד):

(כז) **ס' דינין** חיברו ר"י הכהן תלמיד רגמ"ה. הר"ם אלשקר

סוף סי' כ"ח וסי' ל"א (י) וכתוב ברוקה כ"י שר"י הכהן הנזכר ורבינו שמעון

הגדול מסרו סידות לרבינו אליעזר הגדול. מצרף לחכמה דף י"ד:

(כח) **דינין** מסהר"י ווייל כתובים בתשובותיו:

(כט) **ס' דינין** להר"ם מריזבורג (פ') רבינו מנחם מריזבורג.

כה"ה):

(ל) **דינין מראב"ן** ותשב"ץ וס' התרומה נדפסו סוף ס' הכלבו. והרב

כנה"ג חלק י"ד סי' ר"ט הזכיר דינין מס' התרומה כ"י:

(לא) **דמיון אריה** להרב מ' ליב פיינסק (י) הזכירו

הרב מהר"ם חאגיז בס' לקט הקטם:

(לב) **דמשק אליעזר** שיטתו על חולין באריכות גדול

והוא יקר (י) המציאות והרב כנה"ג ב"ד מזכירו תדיר וחיבר על כל הש"ס ולא

נדפס אלא חולין כמ"ש בנדרס מערכת האל"ף (עיין מהר"ר אליעזר אשכנזי כה"ה):

(לג) **דמשק אליעזר** פירוש על תורת חמטא הקצר (י)

ומזכיר דברי האחרונים מחברים על י"ד והרב מנחת יעקב:

דנא

הג"ה מנחם ציון

וי"ו) ונס מהדו"ת על י"ד (אונגוור תרכ"ד):

(ז) ונס פענין קידוש קטנה ככתב וכתב שם ס' יבול יוסף שמי' וס' כלל הספד (ד"ס תלי"ה) ונספד' ים כלין ערכוב דנדים ע"ס:

(ח) לחו"ס שנים במ"ס שחיל פלוריסטון וסוף כעין הוכחות לס' מורה דק לטו"מ וקא"ת ח' לריב אנלי:

(ט) וכן ח' על הטור וכו' חו"מ וליקוים מבני מו"ס אפרים נכון קושטא תקכ"ס:

(י) ונס נדרס לו כ' לכו' ננדים נדקדוק וכו' (קושטא כ"ב) ס' קב ונקי סי' משלי מלקט מגדולי כמפורשים לכתובה ר"ן ד"ו דע"ה שחליטין רס"ב:

(יא) ונס' כנה"ג מדרכ' סוף שבת וכו"ה מהר"ם ד"ס סי' תלי"ה ונספסי מהר"ם ריקני:

(יב) ונס' סוכה מתיקשטונג כולל דני וי"ג ונספין סקולות וכמוסו בול"ה לנעל חיו"ס (פראג שט"ה):

(יג) מחמת ב"י שרפס נבי"ד נגמר הדפוס:

(יד) נזמ"ס אליעזר במ"ס יבוסט שגרבין (ויילמברדף תש"ת) ויבולר טו פטנת של הוכחות מ"ס ח"ס:

אות ליה (ע' פרישה ודרישה):

(מג) **דרך אמונה** להחכם השלם הפילוסוף כמה"ר

אברהם בן ביבאג"י ספרדי מארגון הוא היה לעינים למהר"י עראמה ולא סר מעקבותיו והרבה נשתמש בדבריו והם בספרו הנכבד הנקרא דרך אמונה. כ"כ הרב יש"ר בם' מצרף לחכמה דף ת' ע"ב יטו'. ומצאתי להרב עיר וקריש הרשב"א הלוי בם' מנות הלוי דף ק"פ שכתב ה"ר אברהם ביבאש בם' דרך אמונה עיין בדבריו:

(מג) **דרך אמונה** להרב מ' מאיר י' נכאי בקבלה נדפס בפארוכה שנת שכ"ג והוא הרב המהבר ספר עבודת הקודש י':

(מד) **דרך חיים** הוא בכלל שתי ידות למהר"ם די לונזאנו מוסר נאה ויאה ביסודות ושרשים יאתיא תוך תוך חדושי' בפוסקים ושקלא ומריא על הדין ועל האמת:

(מה) **דרך חיים** פ"י על פרקי אבות באורך מהגאון מהר"ר ליווא מפראג ומביאו הרב תי"ט בפסקי אבות ע"ש:

(מו) **דרך חיים** כ"י למהר"ו זצ"ל מוסר על פי דברי הש"ס עם דברי הוזהר בחקירות גדולות אך למחסיר תשלום הספר:

(מו) **דרך חיים** להר"ח מאוסטרהא. מקרוב ראיתי מ"ש הרב מ' יעב"ץ בתורת קנאות דף ע"א עמוד ב':

(מח) **דרך חכמה** (ע' דברי חכמים):

(מט) **דרך ימין** (ע' רמ"ע משאנו כה"א) באו:

(נ) **דרך המלך** (עיין מ' יוסף נ' רבי כה"א) כבו:

דרך

(נג) **דנא פשר"א** להרב מהר"ר אליהו הכהן ז"ל. פשר"א

ר"ת פירוש שיר רות אסתר: ר"ת פירוש שיר רות אסתר: שני חבורים. אחד

פירוש שיחמיהו לרבותינו בעלי התוספות והשני מנחת יהודה והם פירושים על החומש. ואני ראיתי ב' ספרים נפרדים כל א' מהתוספות על החומש כ"י. ובמדומה לי לפ' הרשום בזכרוננו שאין גם אחד כפירוש הזה הנדפס עתה. ואין זה רחוק דכשם דבש"ס יש כמה מיני תוספות כנודע. כן נ"כ הוא כפירוש החומש. וכבר ידוע דבספר אמרי נועם וס' פענח ר"א יש מדברי רבותינו בעלי התוס' (טו):

(לכ) **דעת חכמה** (ע' דברי חכמים):

(לו) **דעת קדושים** חיבר הרב מ' דוד הכהן ז"ל בזמן

הרב המג"ן מורה מקום מהאחרונים ע"ד הרב כנה"ג כ"י (טו). והרב מהרד"ך הנזכר היה אבי אמו של מורנו הרב מ' יצחק הכהן בעל בתי כהונה ז"ל ואביו היה אשכנזי מלובלין מטשפחת רפאפורט. וכן הרב מהרד"ך היה הרב יעקב אב"ד ור"ם מק"ק צפת עה"ק ת"ו:

(לז) **דרוש שמואל** (ע' מ' ולק כה"א) (י):

(לח) **דרושים** או דרשות (ע' מ' אהרן מונטן. מ' אליעזר י' אהרן. מ' אליעזר י' יעקב נחום. מ' כללל כדכ"י. מ' חיים אלגאזי. מ' חיים בנכנת. מ' חיים יוסף. מ' יונה נירן. מ' יוסף פלג כ"ז. מ' יעקב מונטן. מ' משה י' חביב. מ' נתן שפירא (כפ"ס) מלת שמואל. מ' שני נאלי. מ' שמואל גאלימא. וזולתם כה"א יח) (ועיין אור רב. סדר דרשות):

(לט) **דרושים נהמדים** כ"י להרב יצחקי ז"ל א"ח טוב למורנו הרב זרע אברהם ז"ל:

(מ) **ס' הדרישה** (ע' הכמהלך רבתי): (מח) **דרישה ופרישה** עיין לפנים מערכת פ'

הג"ה מנחם ציון

(טו) נדפס בליוורנא תקמ"ג ע"ס עשר יעקב (טונים וחלים) וע"ל מנחת יודע:
(טז) והוא פסקים ע"ס ח"כ (ליובאליץ תקמ"ט) וז"ל מנחם ע"ס וז"ל גם כ"י בן חל סל דרובים (ליובאליץ תקמ"א)
ויש בו כה"ס לנכדו משה יעקב דוד יקתיאל הכהן בשם שלל דוד:

(יז) למו"ס שמואל סיכום כה"מ יוסף כה"י בעל הסמ"ע:
(יח) וע' רבי יעקב בן בועיב וז"ל יצחקי ולקמן טעמי כה"מ לז"ל בן פתח"י וגלות יעקב ולקמן שמואל וכן דרכות ע"ה לבעל נכמות טולם שאלוניקי תקמ"ד:

(יט) וכן כ' באגרתו הנדפסת בם' מלת חפנים דכ"ב. כה"ל, והוא יחד העינים ויחלל כה"י ס' ר"א ביבאגו הנקרא דרך אמונה ע"ס ובכ"ד יחס לו עוד כ' וס' ינחמנו ע"ס וס' אילת אהבים על כה"י ע"פ אחי מלגון וגו' ע"ש:
(כ) וע' חלקת מחוקק הכ"ס ס"א סקת' ולס' על שמיים כה"י ס' דרך אמונה להר"ק קאדוואל ז"ל:
(כא) וכן לקמן (כ"י) וע"ה"ת תורת ח"ג ס"ט, והוא לז"ל סלמינה ע"ס כה"מ: (כב) והוא על כה"מ:

הדור מהר"י אבוהב ומהר"י די ליואן כמ"ש בנדפס מערכת יו"ד כס"ד כו) (עין ר"י אבוהב. מהר"י די ליואן כס"ה):
(נו) דרכי הוראה הרב תוספות י"מ חבור נחמד כללי
הוראות איסור והיתר ואת המעשה אשר יעשו כדלגיו רבואתא כ"י והוכיח: בסדר הדורות (ועין כללי כוללות):

(נז) דרכי משה חיברו הגאון מהר"ם איסרלס הרב בעל המפה כ"ה. ונדפס קצורו סביב למורים וכלו בשלמות נדפס א"ח וי"ד. ובי"ד יש פ"י ארח מישור ובסוף ארח מישור שימת נזיר ישי מהדורא בתראעל ארח מישור י"ד ושם ש השמיות מנוף דרכי משה י"ד (נח) דרכי נועם שו"ת להרב מהר"ר מרדכי הלוי אב"ד במצרים אביו של הרב גנת ורדים ונדפס בוויניציא שנת תנ"ז. ושמעתי מרב א' דכאשר נראה בעליל ס' זה לפני רבני גאונים קושמנדינא שבחורו רבנן דכוון לאמת בהוראותיו:

(נט) דרכי התלמוד חיבר רבינו מעדיה גאון בערבי והם כללי הש"ס מזכירו הרב בצלאל בכלליו שהביא דבריו הרב גופי הלכות. ע"י כלל קמ"ה ושאר דוכותי:
(ס) דרשות מרן הקדוש מהר"י קארו וצ"ל שמעתי שנדפסו מחדש עתה בעיר שאלוניקי יע"א ועדיין לא זכינו לאורם:
(סא) דרשות למשמרת החדש למהר"ש ויטאל (ע"י מ' חיים ויטאל כס"ה):

(סב) דרשות הר"ן ידועות כח. אינו כס"ה נכ"ד חלדנ בעין הדקשות נק"ד חמ"ן

(סג) דרך מצותיך מרבינו מהר"י רואנים הוא היה מונה הפרש רבואתא קמאי עמונין את ישראל מספר פקודי תרי"ג מצות לספירת הפארה. ינדפס בסוף ספרו המשובח והיקר פרשת דרכים ושם השנות על הרב החינך:
(נד) דרך משה (ע' לנס):

(נז) דרך עין חיים הוא מהקדמות שרשויות בחכמת האמת לרבינו האר"י וצ"ל ודרושיו שסידר הרב המקיבל מהר"ם פאפירש וקורין לו עין החיים. ויש יתרון בס' זה משער ההקדמות שסידר מהר"ש ויטאל כי בס' דרך ע"ח יש מהדורא בתרא למהר"ו שלא באה ליד בנו מהר"ש ויטאל והוא ספר נורא מאד כי המ"ב הוא עומק החכמה. ועתה נדפס מקרוב בעיר קאריץ וחורו והדפיסוהו עוד שני פעמים. ושם הדפיסו עוד כמה ספרי קבלה הן מגורי האר"י וצ"ל הן מוולחם פרי ע"ח כונות והם סדר שסידר הרב מהר"ם פאפירש וקול ברמה פ' האירא שסידר מהר"י צמח. וזהו הרקיע פ' קצת מהזהר. וס' קנה ב' חלקים וס' כנפי יונה ועוד איזה ספרים. והמשיביל בעת ההיא ידום ושרי להו מאריהו ה' הטוב יכפר בעד:

(נח) דרך הקדש להרב הג' מופת הדור מהר"ח אלפנדארי על משניות עשר קדושות וכו' ונדפס אצל שו"ת סניד מראשית. ומורנו הרב חוץ נחום פ"ק דכלים כתב על רוב דבריו עש"ב:

(נח) דרכי גמרא לרבינו יצחק קנפנטון שהיה גאון בקשמיריא כג) ונדפסו כמה פעמים ותלמידיו שני גדולי

הג"ה מנחם ציון

(ליוארנא תקמ"ו) והשנות על פסקי הר"ם אלגאזי כס' תולדות אדם ועל ק' ימין ס' רוממה להר"ם וכן ס' הכנס גאונים מסקימין לפתחו פ"ס וגם המד"ח כחוס:

(כג) דו"ר שכ"ה, וגם נדפס כח"ד עס דרכי הלמוד להר"ד מילדולס:
(כד) וגם נדפס היחסין כ"י מתלמידיו וכו' (כז) כמובאר בס' מאמר ד':
(כה) ולא נדפס רק על סדר או"ח וי"ד (ועל או"ח נמלא בו הנה' לח"א לא נודע למי פ' הנ"ס מהכ"ה ש"ה) וידי הגאון מהכ"ה ס' נמלא ד"ה בלחור גס על חורם ככ"י וז"ל כס' מעלת יוחסין פי' שז' בידו ד"מ בלחור על ח"מ וזה"ש ויבאנו לדפוס יכ' ממלדקי הרבים, וזה איזכ' שנים וכו' וגם ח"י. לראותו כס"מ וויסין:
(כו) וכן ס' ס' למנה' כלל פ"ס הקשה על הס"ר יו"ד כס"ב סק"כ דלא נמלא כלל כד"מ מ"ש הוא כשם וחולם חסתי ומלתי תלמין דכ"ו אי' להדי' שם כהשמות: וממ"ש סט"ו ס' שבת ס' בכ"ח לענין דעיס שהולקס מתחת האגד נראה שז' דאס ס' ד"מ בלחור: ואכן כח"י להסיר על ד"א דמלתי ד"ס דד"מ הסג' יפ"ג על סכ"י וחנ"פ' הכנים כס"ש להמחבר ז"ל ולדומה דאס נא בלח"א ס' ש"ס ס"ד וכמ"ל שם:

(כז) ונדפס עמו גם ק' מלחמת מלח' לבנו כס"ו:
(כח) ועמ"ש כהנ"ה מ"ן כח"א (ט"ן סק"ו) דא"ל לומר דכ"ן כפל הדקשות נסטר כס' י"ד וכמ"ל המח' שם פ"ס וכן: מלחתי עוד רח"י לז' על כהנ"ה לרבינו יונה ודמ"ן כס"ס מל' ז"ל כשנער כס' ל"ד ויותר נראה דכ"א לרנ"ר משרש כר"ף ז"ל וכמ"ש כשער בס' ד' קשעט פ"ס וכן' אור החיים (רשימת מיל'):

שחולס מאחרי סילוקו זה בזה וקושר קשריו משלו אשכנזי כאשר ראיתי בעיני. וזה שקר כי ארבע מאתרי סילוקו שדרש כל א' ממדרש אחר וקנאם סילוקו ופגל היסוד. ואם הטוב על מחבר סילוקו כפי כי לא להזכיר, ויש דורש שגונב פשעים ואומרים על שמו ואחר ימלא פיו חזן, ויש משתבח להזכיר מה' מיה' ושמעת' דורש א' שלא הזכיר כ"א ספרי חדשים ונשא שמוסם, וכפסיס אמרתי בקול וכות מי שזכר יגן עליו. וחזל ליעת שהדורש לא יחליט הדברים רק בדרך אשכנז ויהיו ההקדמות אמתיו' שאלו אפילו שהפ' או המאמר לא כותב לזה. כל שבעינינו אמתים יהיו דרך אשכנז, ויש כמה חלקים בעינינו אלו וזה א' מאמר להזכיר למי שיש בו יראת ה' ואדרש על האמת. וזהל כקצור נמנך:

ובאזנינו שמענו כי זאת לפנינו בפולין היו הדברים טובים לדרוש מאמרים תמוסים בהקדמות חוס' ופוסקים וחריפות. ועתה חזרו מקאת' לדרוש פשעים פשוטים, וכמה שהם שקרין בכל שטות ה' אור התיס להרב המופלא ח"ק מהר"ח ז' עשר ו"ל ומחנכין אה דבריו כי הם על פי הפשט:

(ב) דרשות (עיין דרושים לעיל):

(ג) דת אש שו"ת ובאור הלכות כלאים להרמב"ם להרב אורי שרגא פייביש ז"ל נדפס בבירלין שנת תק"ג:

(ד) דת ודין חיבר הרב מהר"א ז' שנגי א' מרבני קושטניא

ונסדר ע"ם הפרשיות ולא יכלו לסדרו כמו שחשב הרב. ובסופו קצת ענינים ושו"ת מהרב הנכבד והרב אחיו זלה"ה:

אחין. טהה בחלק הסגולת והמשא ומתן לאורחא כמעט רבני ישראל האמתים כלתם ילכו דרך הש"ס וכל הנאונים והפוסקים. אלא שכן של ראשונים כפתח אולם וקרוכים לאורחא וחל"כ לרין יותר טובה ע"ד מה שפירשתי בעניניו' במתשכים הושיבני וכו' ואחמ"ל, אך בחלק סדרות נכתבו חומשים ומדריכים למידיהם והיועשים בהם יתנו פדיוס למחלה עיניס:

הלא מראש כהיות ישראל בפסד היו הדרכות בתקירות וטכרות יכרות היו בדרו"ל פשטי' בהקדמות כדרשות הר"ן הידועות כמי' וחס לתלמיד הרמב"ן. וס' כנחמד עקידת יתק' וס' הכביר תולדות יתק' ודומים. ואחר זה נטו מאד אחרי הפילוסופיה וכתבת הטבע והיו מפרשים פסוקים ומאמרים כזה. וזה המין נתבטל לגמרי וראיתי בגניזות דפוס מכתב ספרים נדפסים בדרך זה וכמה מאות ספרים ראיתי בגניזותיו' של פאריז (פאריז) כ"י ממין זה וקצוב שכלו שם מספרי גרוש ספד. וכל ספרים אלו חדש ספרים ונשבת וכרה. ובתר כל אלה קמו רבים בתורה לפרש פפ' הקדמת רז"ל ודמיו חכמה ומוסר ומהם המפרשים הגדול באחרונים רבינו מהר"ם הלשך ואחריו כל ימינו לב:

ואחר כל השבת הזה התחילו לפרש ע"ס הדיו כמי מהראניה ומהימני' והמיוק' בדרך זה הולך וחזן מאד עד היום הזה. אמנם היו חזיו דרשנים אשר חשבו לנטות מלודים בהקדמות תלויות ודמיות ומהם עמו ח"ל לפרש מאמרים ולפשות חילוקים, וכבר אנוהו עליהם וזה כבר וסרב עליהם. ולא עוד אלא ים טובה מאמר מלבו ואומר שהוא פליאה ושולים ויורדים בו כמנה תולדות וקשרים שאינם של קיימא וזית פככים מכתסם. וכבר שאל חכם אחד ממוכנו הרב מהר"א הרב שיערס לו מאמר תמוס וסרגים הכב אשר גדלו מלבו ואמר לו תימה עליך שטם כוף המאמר מתפרש יפה שכל. ויש מי

ה.

(ה) הגהות אשרי כתב מהר"א פירשת ויחי

דחיברם מר זקנו מהר"ר ישראל מקרמזור וכ"כ מור"ם בם' יוחסין ב':

(ו) הגהות והשנות על הב"י. (עיין מ' משה מטיבולי כח"א):

(ז) הגהות והשנות על ספר גדולי תרומה. (עיין גדולי תרומה):

(ח) הגהות על ס' הזהר כמו מהרש"ל בש"ס ממז"ה מהר"א אוולאי ז"ל ונקרא אור הלבנה בכ"י:

(ט) הגהות על ס' הזהר מה' מרדכי ראשו בכ"י:

הגהות

הגיה מנחם ציץ

(א) וע"ל גבול בנימין:

(ב) ונס' נשמת כל חי (פאלאניו) כי לכל עיקר דברי הנס"א לחלוט ע"ד הרא"ש ע"ס ואולם ל"ג כן מסיק דטובה סי"ח ופ"ס שדך חמד ח"י כללי הפוסקים סי"א סקיד ע"ס. ונדפס ס' מנחת יבוסה לח"א (ואלקאוו תק"א) כולל סכס תיקונים לרוב הסיגים אשר יבואו בו מדפוסים שונים:

(י) הגהות ע"ס זהרי חמה מהרב עיר וקדיש מהר"י צמח ז"ל בכ"י:

(יא) הגהות חדשות על ב"י ואיזה מורה מקום בתשובות וביוצא נדפסו בבית יוסף שנדפס בעיר דיהרנפורט מחדש למטה בגליון כל דף כ"ז:

(יב) הגהות על טור וב"י י"ד נדפסו מחדש מהגאון מה' ליווא מפראג רבו של הרב תי"ט:

(יג) הגהות הגאון הרב תי"ט על טור וב"י א"ה נדפסו בסוף חדושי הרשב"א (הרמב"ן) לכתובות דפוס טי"ן:

(יד) הגהות על הטורים. (עיין מה' מורה יהושע נח"ל):

(טו) הגהות על הטורים ועל הרמב"ם ח"ג מהרב מהר"י ששון נדפסו בסוף ספרו בני יעקב:

(טז) הגהות על הטורים ומורה מקום בשו"ת האחרונים מהרב הגדול מהר"י רוזאנים כ"י:

(יז) הגהות על ט"ז וש"ך וסמ"ע מהגאון מה' גרשון שנמצאו בגליון נדפס והוא ס' חדושי הגרשוני להגאון הנזכר:

(יח) הגהות ט"ז ב"ד שכתב הרב נקודות הבספ שכתב בדף אחרון וכתב הפר"ח ס' ס"ט שלא הגיע לידו דף זה. ואני הרל מצאתיו במ"י י"ד מרפוס ישן והעתקתיו וכמ"ש בועד ח"א מערכת טי"ט ע"ש (עיין טורי וזה):

(יט) הגהות על ירושלמי מסהר"ר בצלאל אשכנזי ז"ל והם בעה"ק ירושלים ת"ו:

(כ) הגהות על ירושלמי לאחד קדוש בכ"י והם בידי:

(כא) הגהות על ירושלמי להרב עיר וקדיש כמהר"ם די לונאנו ז"ל בכ"י:

(כב) הגהות על הלבושים. (עיין מהר"י אברהם אולאי נח"ל):

(כג) הגהות מיימוניות חיברם רבינו מאיר הכהן תלמיד מהר"ם בר כרוך וכ"כ בס' הגמ"י ב"י. וכתב סדר הדורות הגמ"י מהר"ם מרומנובורג ס"א תלמידו וכו' ע"ש דף קס"ו ע"ג. ואין כאן ספק כלל כי הגהות מיימוניות חיברם תלמיד מהר"ם מרומנובורג ומוכיר המיד לרבו מהר"ם. ושם הרב המחבר הוא כשם רבו רבינו מאיר הכהן כמ"ש ד':

(כד) הגהות מרדכי נראה שחיברם רב אחד אחר

המרדכי והן מלוקטות מספרים רבים ולכן הלשון מנומנס כמ"ש מור"ם בתשובות: סימן מ'. ובהגהות פ"ק דעירובין אומר שמצא להרא"ש מטולטולא שכתב וכו' והוא הרא"ש המפורסם אביו של רבינו יעקב בעל הטורים שברח מאשכנז למיליטולא והרביץ שם תורה מאד. והרא"ש היה חבר המרדכי כנודע. ובמי מרדכי רחוק שיתפשטו חבורי הרא"ש. ולפי מה שנראה שהגהות נתחברו אחר המרדכי נחא. ועיין במערכת י' אות י"ג (עיין רבינו יעקב מרומנו נח"ל) ומשם תראה שיש בתוך הגהות מרדכי איזה לשון שהאומרו היה כוון המרדכי אוקדום. ויש לשונות מספרים שהיו אחר המרדכי כמ"ש מיר"ם שנלקטו מספרים רבים ודי בזה ה':

(כס) הגהות מור"ם על כל ש"ע קראם מפה י"י): כלומר

שהוא פורס מפה על השלחן. וזכה כי רבבות אלפי ישראל שבערי פולין ואשכנז נוהגים כדבריו. וכבר כ' מהר"י בשל"ה ז"ל דפשטה הוראה כמור"ם אף שחולק על רש"ל כאלו יצאת ב"ק להלכה כמור"ם ע"ש והוא פלא כי מור"ם ז"ל נפטר בן ל"ג שנה ⁽¹⁾ וה' עמו לכתוב ד"מ על ד' טורים והגהות ותורת חטאת ותורת העולה

הג"ה מנחם ציון

(ג) וכלים טוטנו על הנה"ה מהנ"ל וע"ל אות וי"ד ד' וכעת. נדפסו מחדש עם תוספת הנה"ה מתתן ה' מוהר"י פיק סאקלר והמכיל לבי"ד:

(ד) כנס לר"ך אנה לאודיננהו להנה"ה נדפסו עם הרמנים (קאטעל רס"ט) משובה ק"ת משלנו:

(ה) וב' כ"י כר"ל דהרבה דנכיס כמטנו מנהף המרדכי ומוכלים בתוך הנה"ה מרדכי פ"ס: וי' וזה נעמו פ"ד מילת האלהותים לכל פסוקי' דלא פסקי מזה לא פסקי' גם הגהות מור"ם על האזנה ועל ס' יוחסין גם ח' על פ"ס בנת כוכה וסנהדרין הנה"ה כד"מ:

(ו) וכבר הראתי לדעת כח"ל בלתיכות דעפה כזה ואך ה' וזה לאתיכות ימים פ"ט ועשרית כדמ"א ס"ה וקל"א וקל"ג לכל דבריו כהנה"ה ש"ע לקוחים כמה מספרו ד"מ פ"ט, ורלתי כהקדמת איכות משוב על ד"מ יו"ד דמשליל מדעו' הכלונים ומראה מקומות כהנה"ה הרמ"א אינם להרמ"א ז"ל, ופ"כ אין לתמוס כ"כ אם כליה עקומות

(לג) **הגהות על ספרי** להרב עיר וקדיש מ' סלימאן ו' אוחנת ז"ל בכ"י :

(לג) **הגהות** סביב שחישות וברוקות למהר"י ווייל חיברם האלוף מה' צבי מקראקא. בן כתב בתשו' מה' יעקב סוריוינה הנדפס בס"ף תשו' הרא"ש דפוס וויניציא בשנת שס"ז ט':

(לד) **הגהות על סדר** קדשים בגמרא רש"י ותוספות להרב הגאון מה' בצלאל בכ"י. הגהות נפלאות אמיתיות מתוך נפ"ת כהובי יד שהיה לו ולא זכינו עדיין שיצאו לאור הדפוס :

(לה) **הגהות מהר"ח** שיש בפסקי הרא"ש. שם הרב המגיה הוא הרב יחזקיהו ועס"ש הרב תה"ד סי' רל"ג :

(לו) **הגהות הר"ף** כ"י והם מהרב דיל ויקי"ו נמצאות בערי איטליא קראו בשמותם תקונים דיל ויקי"ו ויש בהם מעט וקנים. ועיין לקמן במערכת למ"ד בס"ד. (עיין לקוטי אורות) :

(לז) **הגהות הר"ף** והר"ן נדפסו בספר תמתי ישרים בשם דרך תמים (י"ד) והועתקו מכמה רבנים ומכללם הם הגהות רבינו בצלאל אשכנזי ורבינו הארי' זצ"ל כמבואר באורך בהקדמת ס' תמתי ישרים מהרב בנימן מומאל ע"ש. וכבר נדפסו סביב הר"ף בדפוס אמ"ד ווולצבאך. אך בדפוס וולצבאך נמצא חסרון אפילו איוה שימות מהר"ן. ומכאן מודעא למי שיתקשה בלשון הר"ן וולצבאך וכיוצא מדברי מפרש אחר יבקש בדפים אחר אם הוא מ"ס וחסרון הדפוס :

(לח) **הגהות על הר"ף** להרשב"ם ור"ת (עיין הר"ף נה"ט) :

הגהות

העולה ומחיר יין ופי' הזהר כ"י ושו"ת שלו ולהרביץ תורה בתלמידים וכותו יגן עלינו. וניסו של מור"ם היה הגאון הרב שארית יוסף כמ"ש הוא עצמו והביא לשונו הרב ש"ך ח"מ ריש סי' קכ"ח ע"ש :

(כז) **הגהות על הרמב"ם** ותיקון התיבות למו"ה

מהר"א אזולאי כ"י. כנראה שהגיהם מתוך ס' הרמב"ם כ"י. ואני הדל ראיתי הרמב"ם כ"י שנכתב בנרבוטא שנת ה' אלפים מ"ב ישן נושן ומצאתי בו בדיון שהייתי עסוק נסחא יפה :

(כח) **הגהות על הרמב"ם** סממ"ר דור עראמה

ז"ל ונדפס פעמים. ובלקמ הקמח כ' שנדפסו תשובות למהר"ר עראמה הנ"ל ולא ראיתים עד הנה (ועיין מהר"ד עראמה נה"ט). ואחר זמן באו לידי התשובות הנ"ל בדפוס ישן והם י"ד דפים על סוגיות ודבורים קשי ההגנה נדפסו בקושמנדינא שנת השס"ם :

(כח) **הגהות על הרמב"ם** ז"ל ומפרשיו מהרב הגדול המגן ז"ל כ"י :

(כט) **הגהות על הרמב"ם** עשה מהר"ם מפאדוה

ז"ל כשהדפיס הרמב"ם מגדל עז שנת ש"י. וזמנין דמין בכ"מ כותב כהב הרב המגיה וכונתו על מהר"ם פאדוה ועליהם השיב הרדב"ז בסוף השבועות בדפוס וויניציא כמ"ש בשנה"ג ח"א מערכת מ"ם אות מ"ה. (עיין מהר"ם מפאדוה נה"ט) :

(ל) **הגהות סמ"ק** זמנין דמשכחת דהפוסות ח

כותבים וכ' סמ"ק וכוונתם על הגהות סמ"ק הרב ש"ך י"ד סימן ל"ב ס"ק ט' :

(לא) **הגהות** ספרא שהוא תורת כהנים. בסוף ס' תמתי ישרים :

הג"ה מנחם ציון

אין דקד ומשפט נל"ד ודעתי אין להכתוב כזה ומשום הוא בהקדמת ש"ס חכ"ע (קראקא סס"ז) דעל המדפיס סי' כמל"י ומראה מקומות ומקורו של בעל הכ"ס מוכ"ס חכם מולאו ומולאו ש"ס ובפס"ד דגם כתיב מוכר בין הלוויים עי"ד ר"ס ק"ל, ועבורת חיים בל"ל ונ"ל, ובש"ך יו"ד סי' ז"ט סק"ד ע"ב ומש"ל אות ת' מ' (ובכ"ס) מ"ן ש"ס ע"ט :

(ח) והוא לרבינו פנך בעל בתוס' ומ"ס כ"ה תפלין ומורי כרכ ר' יחיאל חיינו דריי מפרשים :

(ט) וסיים כ"ס בזה"ל גלוי ודוע לכל מ' שבי בקראקא בכל הקל"ס ומתקרי בכ"ר דכ"ה המס חכמים וידועים מלומדים במלחמתם של תורכ פ"ט ודלח' זה מלחמ' כ"י מנחת אליהו ה' שו"ב (פדלח' חס"ס) בקראקא הגר ע"ס חלל ילחח שלקט כל מ' דינים ואחר' כ"י לוחות חכמים סט"ז והש"ך, ודברי מהר"ן ג"ה כלל כללו המה כשרי לוחות ולי"פ כהם כי טוב ואעפ"כ מונחים המה בלחן ואין זה נכון להבליך דבריו כי ה' כימי כהמ"א ז"ל ודלח' מכה קוססמר פניו כשני תמז סמל"ר לפוסל כלו ככנודו פכ"ל (וע' הגיה"ס ש"ך בסוף הס') :

יו"ד) וספריה כ"י סי' כ' בכ"ר דהוא לר' יוסף שלם ופח"א יו"ד קט"ו, ועל בעל סד"ד ג"פ ככ"ס ח' דרך תמים כ"ס ואמנם רק אחד אלי ודע :

עיר מקלט להרב מה' דוד אב"ר מקק"א
ראמשטרדם:

(נא) **הזן רב ב' חלקים שו"ת ודרושים**
למה' רפאל נתמייאש:

(נג) **הוספה חיבר הרב סמ"ע תוספות**
על ר"ם כמביאר בהקדמתו.
ועתה שהרפ"ט מחז"ש בית יוסף כולו
בדיהנפורט הרפ"טו בח"מ הוספה הנוכר
אבל הוא מעט מועיר אחשוב שלא
הרפ"טוהו בשלימות אלא קצת ממנו:

(נד) **הזהיר (עיין והזהיר):**

(נז) **היכל ה' לכמהר"ר יחיאל אשכנזי**
איש ירושלם ת"ו בכמה

ענינים ע"פ הסוד. נדפס בויניציא:

(נה) **היכל קדש פי' תפלות ע"פ**
הזהר ומהר"ם

ריקאנמי חיברו הרב משה בר מיימון
הסכינה אלבאו. והתחיל לחברו בעיר
תרוארנת בשנת של"ה. והיה חבר זה
ביד הרב מהר"ר יעקב ששפורטש אב"ד
באמשטרדם והרפ"טו באמ"ד שנת תכ"א
ועשה בראשו הקדמה ארוכה. ויש בספר
הנוכר הגהות מהחכם השלם אהרן
הסבכוני מעיר סלא:

וראיתי במכתב לא' חכם שהיו ת"ח יושבים ללמוד
ונמשכו הדברים שאלח מהחבורה דיבר קצת
שלא כהוגן על ס' הנו' ותקף תמימם והענישו אותו
בתוס על דבריו וייקן ויגד לחבריו להזהירם על כבוד
הספר הנו' ומחברו. וכיוצא בזה כתבתי לעיל מערכת
דג"ת אות יו"ד (עיין דברי נחל). וגם כחזינו שמענו
מפוס רבני ש"ס שפענו על לולו הספרים והמחברם.
והיכל לפשו יכלול דבריו כיום הלחצו מלחמתה של תורה
ויוסר כתיבתו. וכבר אמרו בירושלמי יראה אלם בעל
שמועס כנגדו ויזיר שלם היה מקשה להרב בזה בפני
כמה הלשון לומר ברוח נמוכה במתק ודשן עדין. וזה
יעשה עתה כי גדולים לדיקים במיתקן ויוסר שלא יבוס
בגתלן. וישם כענין כי כמה גדולים חשבו ששינו על
הדלשונים ובסוף תגלה שלא ירדו לעומק דברי הראשונים.
ומי לנו גדול מר' יוסעב בן תנחיל ארי' דבי עילאי
במשנות אריות משאלו יגורו אליס כמשורסם ככנלי.
ויירושלמי ואמר כשני מדברים בית שמאי. ותלמיד אחד
אסכרס ייהלים והישחרו שניו מפני התפניות כמש'
בתגוס דף כ"ב. ושפתיו דיואל בוס חירע להלחן
המשורסם רבינו בעל ששני על מהרש"א ביד חוקק
והדמן סס תלמיד אחד ופירש דברי מהרש"א. ואם
חירע ככה לאחיו שולס ישאל ק"ו דבר הוס דלכל לכל
וגתנו מה כלמת ודי בוס. ועי' נפתח עינים ס.

(נו) **הליכות אל"י להרב מהר"ש אלגאזי**
כללי התלמוד:

הלכות

(נס) **הגהות רבות על הרי"ף ומפרשי**
ספר גדול כ"י ואיזה

פירושים וקושיות בדרך קצרה. אחשוב
שהוא ממהר"ם קאזיס ז"ל יא:

(מ) **הגהות וחירושי דינים על ר' ש"ע**
מהרב מה' דוד קורניאדליוועל
פי' גור אריה בכ"י:

(מא) **הגהות על כל ש"ע כתב הגאון**
מהר"ר יחוקאל ז"ל אב"ד

ור"ם דק"ק פראג ונרפסו מחדש והיו
נקראים שחתן מהור. ועמו דגול מרבכה
חידושי דינים מהרב ז"ל כמש"ל במערכת
דל"ת בס"ד. (עיין דגול מרבכה):

(מב) **הגהות על ש"ע אה"ה.** (עיין מה'
יהודה חלניליו כח"א):

(מג) **הגהות הש"ם אשר ברפוס**
פראנקפורט דמיין

והמורה מקום אשר שם אשר לא היה
ברפוסים הקודמים און וחקר הגאון החסיד
מה' יוסף שמואל מקראקא אב"ד מפפד"מ.
ועיין בשו"ת זכרון יוסף א"ח סימן י"ד
ובס' הקטן מחזיק ברכה א"ח סימן קי"ב
ובקונטרס אחרון:

(מד) **הגהות הש"ם חדשים הגיה ותיקן**
הגאון בעל סדר הדורות
בתחלת הספר הנוכר:

(מה) **הגהות לשערי דורא.** (עיין מה'
ישראל המכונה מה' ליסרלן.

מה' מרדכי יפה כח"א) (יב):

(מו) **הגהות בשפתי ישנים יג.** (עיין
מה' שלמה חלנאוי כח"א):

(מז) **הגהות ספר התשב"ץ לתלמיד**
מהר"ם הנדפס הם כלם

מריבני פרץ. כן ראיתי בתשב"ץ כ"י על
קלף ישן נושן ושם כתובות כל ההגהות:

(מח) **הגהות לספר היראה מריבני יונה**
וצ"ל (עיין מהר"ם ניגדן
כח"א):

(מט) **הוד מלכות (עיין מ' אברהם**
היכני כח"א).

(נ) **הולך תמים מעמי המצות ע"פ**
פרד"ם כסדר התורה

למהר"ר אברהם בהג"מ צחק חיות ונרפס
שנת שצ"ד כ"ב סה"ר ומזכירו תדיר בס'

הג"ה מנחם ציון

(יא) ועמ"ה מ' נו"ן:

(יב) וכן אריה מהרש"ל:

(יג) ל"ל הנהגות בדרכי שפתי ישנים, וכל"ל גם כח"א כמהר"ם חלנאוי ע"ס:

בי ר' חייא ור' הושעיא. הרב תבואות שור י"ד סי' מ"ח ס"ק ד' יו' :

(סג) הלכות גדולות מאספמיא כן כתב בס' האגור

סי' אלף רס"ו ומשם סמ"ג ע"ש :

(סז) הלכות יום טוב (עיין רבינו אשר כן הרב ר')

משולס כה"א) :

(סד) הלכות פסוקות (ע' רב יהודאי גאון כה"א) יח' :

(סה) הלכות קמנות שו"ת מהרב מ' יעקב חאגיז יט'

ח"א וח"ב וכתבם דרך קצרה לחדר התלמידים וכו'. ועיין תשובה אחרונה סי'

שי"ח מחלק ב' ושם כתב בנו מהרמ"ח דהרב מר אביו למד התלמוד בבלי י"ג

פעמים והיה שקדן בתורה וכו' ע"ש :

(סו) הלכות ראשונות והלכות גדולות. כ"כ

הרמב"ן בס' מלחמות פרק כירה. ועתה ראיתי בספר הלכותות להרמב"ן שנדפס

מחדש שכ' דף כ' ע"ב וכן פי' רבינו חננאל בפירושו ורב שמעון בעל הלכות

ראשונות ורבינו יצחק. ואולי הוא ט"ס :

(סז) הלכות הרמב"ם על הירושלמי (עיין רבינו משה בר מיימון כה"א) :

(סה) הלכות שמחות (ע' מהר"ס מרוטנבורג כה"א) :

(סט) הלכתא גברוואתא חיבר רב שמואל הלוי

מקורטובא על כל התלמוד וברח למיליקא וחברו ונפטר שם שנת ד' אלפים תתט"ו

כ"כ בספר ישן נושן כ"ג. ועתה ראיתי להרמב"ן בחדושי גיטין דף מ"ה שכתב

וכ"כ הנגיד בהלכתא גברוואתא. הלכתא גברוואתא חיבר הנגיד. כלבו דף י"ט ע"ג כמ"ש משם הרמב"ן :

הלל

(נו) הליכות עולם חיבר ר' ישועה הלוי מתלמטאן בדרבי

הגמרא בשנת רכ"ז והגאון מהר"א מזרחי השיג עליו איזה השגות בתוקף כמו

שהביא לשונו הרב מהר"ש אלגאזי בס' גופי הלכות סוף דף צ"ד. ומרן חיבר על

הליכות עולם כללי הגמרא. ומהר"ש אלגאזי עליהם יבין שמועה :

(נז) הלכה למשה (יד' ב' חלקים על קצת הלכות מהרמב"ם

חלק ד' באריכות גדול וקבוץ כל הפירושים והדעות חיברו הרב מהר"ם אמארייליוו

הרב המחבר שו"ת דבר משה נ' חלקים וספר יד משה מדרשות :

(נח) הלכה למשה (ע' מערת סדה המכפלה) :

(ס) הלכות ארץ ישראל שמוזכרים התוס' והרא"ש

ריש חולין הם הלכות שחיבר חכם א' מדינים שאמר אלדר הדני שבא מעשרת

השבטים בימי הגאונים. וכ"כ הרב שלמי הגבורים ריש חולין ובריש ספר כרתי

ופלתי. ועמ"ש בעניותי בריש ס' הקמן מחזיק ברכה על י"ד בס"ד :

(סא) הלכות גדולות מהרמב"ם בס' המצות והרמב"ן שם

ובמלחמות והר"ה נראה דחיברו רבינו שמעון קיר"א. אך התוס' בכמה דוכתי

מיחסים אותו לרבינו יהודאי גאון וכ"כ סמ"ג וכבר כתבו האחרונים בזה טו'. ורבינו

שמעון קירא היה שנת ד' אלפים ת"ק :

בהלכות גדולות שבידינו יש חסרונות הרבה.

הרמ"ע בתשובותיו סי' ל"ב. ווימנין דברוואתא קמאי במיתא בשמיה וליתי'

בנסחתי' יו'. ותו כמה לישני דקמן בה"ג וקמאי מיתא משמיה איפכא. ע"כ נסחא דקמן בה"ג הויא כמתניתא דלא מתניא

הג"ה מנחם ציון

יד) ולא לאור פי' בנו מהר"ם והוכיח בו הכנס הגנות מדולי' :
(טו) וכן רש"י בוכס (ל"ח ע"ב) כ' וזיל וכן יכד רב יהודאי גאון בעל ס"ג ע"ש ובכ"מ פי' גיטין פ"ח ונוזר נ"ט, והגה"ל ספיק דכ"ה כ' וכ"ה רב יהודאי גאון וה"ג וכן כה"ל כלל ל"ט כ' מאלתי לכ"ה וטו' וט"ס וכ"כ בעל הידא"ס כ"ה ר' יהודאי גאון וכן כה"ל ק"ח כ' כה"ל : מאלתי לכ"ה דאפי' ע"ל ומסיק פסוק פסמים לרין לגרר וז"ל יהודאי כ' דכ"ה סעודה לרין לגרר פ"ה ובכ"מ יו"ד סכ"ח פ"ה והתוס' תולין (מ"ו פ"ב) כה"ל בס' כ"ג לרית פ"ה ובכ"מ יו"ד סמ"ו ומהר"ל בס' :

(נז) וזה מקורו נדפס בכרל"ן בלכות גדולות מכ"י רומי פ"ה כה"ל ספוסט וכו"טויס. וכן עוהרבה (תל"ד) נדפס כה"ג פ"ה כה"ל ותיקונים לח"א :

יו) וכן תוס' עירובין ד"ו כה"ל כ"ה א"ן ס"ר טוקטין זו תדיר דליה כ"ה פ"ה מה דלא נמא' כן כה"ג שפטינו ופז"ל כ"ה סכ"ו ע"ה (ומש"ל אני עני כח"א אוח יו"ד ח' כה"ל מ"ן ש"ס כ"ה המרדכי ריש מ"ס מ"ק) :

יח) ד' קובטא רפ"ט וזה לא ככ"ר נדפס בעיר ויזייל תרמ"ו פ"ה כה"ל לח"א ועמ"ס סכמ"ן בס' מלחמות כ"ה לונג בגוול ע"ש : יט) וכסופו קונטרס לניטין :

בספר תמים דעים מס' רל"ד ואילך
וכבר כתבתי בח"ב בא דיותר על כן
השיג על הרי"ף ועל הכל השיב הרמב"ן
וחיבר ספר הזכות ע"ז ולא נדפס כ"א
על ג' מסכתות:

והרואה יראה במדבר הרמב"ן להרא"ד כנודע גדול
מאל. כי מלמד גדולת הרא"ד בחלום שול
כפ שזכר לגלוי אליהו הכניא זכור לשון והרמב"ן גם
כן זכר לגלוי אליהו הכניא זכור לשון וידע הרמב"ן
רום מעלת קדושת הרא"ד:

נמשך לה חומר כי היה כיוון הגדולים שעלה על
דעתם לנשות קה"ת מדברי ר"ל בלד מה. וסי'
זה שהם היו חכמים בלמודות וטעניות ודפסם רחבם
וסברו כי ר"ל היו חכמים לנב. וזה עשם שחמרו כלל
גם בנו חכמים ודעת עם שם חכמים יותר. אבל כ"ל
לשון נכס כי ר"ל היה להם רוח הקודש ואליהו זכור
לשון שניה נבייה ונשמתם מתקופ עליון והיו נקיים ואין
יחס ביניהם לבין ר"ל. ולריבם חלו לטוב ראשנו לקבל
האמת מבטלי האמת. וזה חמתי שחפשי ע"ז כונת
הפסוק במלוא כח איש אשר רוח אלהים בו כי כנס כרף
הדמיון חפשי שלא יחש לגמרי כמ"ש הכשרה כתובת.
ובמקום אחר רמזתי על חשיבת כרס בשאלת חס
בשניות וא"כ בחמרו במלוא כח ר"ל חפשי שאלנו שום
אף פירש דבריו איש אשר רוח אלהים בו דוס ודאי
מעבב שיהיה חכם והנס לזרף רוח אלהים שהחכמה עם
רוח הקודש היא תקום מאל נעלה. ודוק כי יתברר מאל
זה הערה קטנה אבל היא פת יקרת נגד החוששים
לפסק על דברי ר"ל ודי כוס:

(פג) **השגות הראב"ד על הרמב"ם** (פ'
הרא"ד השלישי בח"ה):

(פד) **השגות רבינו אפרים שהשיג על**
רבינו הגדול הרי"ף רבו
במסכת קמא הובאו בספר תמים דעים
סימן ס"ח:

(פה) **השגות על הראב"ע** (עיין מה"ר
שלמה לוריא בח"ה):

(פו) **השגות הרב ברכת הובא על**
הגאון מהרש"א בחדושי
הלכות. הנה הנם בספרו תפארת שמואל:

(פז) **השגות על הלכות גדולות** (עיין
רבינו דוד בר סעדיה בח"ה):

(פח) **השגות על הרב מ"ז ב"ד חיבר**
הרב ש"ך וקרא ספרו
נקודות הכסף ע"ש הכתוב מורי זהב
נעשה לך עם נקודות הכסף. ונדפס
קונטרס מניני זהב על תחלת יד לנכדו
של הרב מ"ז יושב השגות הרב שפתי
כהן בנקודות הכסף:

(פט) **השגות הרמ"ז על ספר מצת**
שמורים להרב נתן
שפירא בכתובת יד:
השגות

(ע) **הלל גמור** — (עיין קדש הלולים):
(עא) **הרלויה** —

(עב) **המבקש** להרב שם מוב בר יוסף
אבן פלקירא בחכמה
ומוסר חיברו בשנת ה' אלפים כ"ד ונדפס
בהאג שנת לחק"ת בחיותי שם. ואני בעניי
נעשיתי סניף לגדולים אשר הסכימו
להדפיסו בכתוב שם:

(עג) **המון רבה** מובא בתאווה לעינים.
כ"כ בסדר הדורות

דף קס"ו ע"ד וכבר בחיי הרב המחבר
מהרש"א נדפס באומיר והוא מפתחות
תנ"ך הנדרשים במדרש רבה. וכתב שם
הרב שחברו בעשרים יום לזכות הרבים:

(עד) **המעלות לשלמה** דרושים
רובם ע"פ הדין

להרב הגדול מר קשישא מהר"ש לאניירו
אב"ד ור"ם בארם צובה ולה"ה:

(עה) **הן ישלח** (ע' מ' אהרן שטון בח"ה):

(עו) **הגהות הרא"ש** הודפסו בכמה
ספרים והם

דברי מוסר ויראה בדברים קצרים והם
ארוי הלבנון הרמים כהררי אל. אשרי
אדם בהם יהנה וינהיג עצמו ובניו בהם
וחיך אוכל יטעם דברים קדושים היוצאים
מפה קדוש:

(עז) **הנמצא**. ספר זה מהרמב"ם מוסר
וחכמת הטבע והרפואה

והרכבת האדם וכיוצא. נדפס בשאלוניקי
שנת ויש"ם מדכרה. כעדן. וגלוי אליו
אמרות מהורות מהרב אברהם חיון ופירוש
איכה להרב מהר"ש וידאש:

(עח) **העמק שא"ה** (עיין קול נרמה):

(עט) **הר הכרמל** שו"ת למהר"ר
אליהו כ' על

סדר ארבעה טורים ונדפס בפראנקורט
דאדר:

(פ) **הרנינו** (עיין מדרש):

(פא) **השגות הראב"ד על הרו"ה בס'**
המאיר בתוקף גדול הובאו
במ' תמים דעים על כמה מסכתות מסימן
רמ"א ואילך. ועל הרוב שהראב"ד כתב
השגות על כל דברי הרו"ה במאורות:
(פב) **השגות הראב"ד על הרי"ף על**
קצת מסכתות. הובאו

הג"ה מנחם ציון

(ב) וכו' להב"מ אליהו מנגלות אנדק' ביאליגורי:
(בא) כנכנס שנים שס:

כא 41

ספרים

ה

מערכת

מ"ם אות ל"א (עין רבינו משולם חיבר מ' השלמה כו' כח"א) (כד):
(נא) התחלת חכמה. ספר בקבלה הזכירו הרב מנלה עמוקות (כה):

קונטרס אחרון

(א) הלכה למשה מסיני. הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה כתב דברים שהם הלכה למשה מסיני והם רובן ואפשר כולם, ואחר הרוואה בעיניו יראה שהן מועטות. אמנם הנאון חות יאיר הפליא עצה הגדיל תושיה ברוב בקיאותו בתשובותיו מ' קצ"ב. ואני בעניי ראיתי מ' כ"י להרב הכולל אב"ד בספרים כספר הר"ד חיים הלוי (כז) ולה"ה שהאריך מאד על תשובות הרב חות יאיר וברוב פלפול ובקיאותו ינע ומצא הרבה בהל"ם וחבר מ' גדול בזה:

(ב) השנות (כז) הרמב"ך על הרמב"ם. עמ"ש בנדפס מערכת מ"ם בס"ד (עין רבינו משה הכהן כח"א):
(גא) השנות על הערוך (עין מ' יוסף מערתי כח"א):
(גב) השנות על הרב פרי חדש ב"ד, השיג הרב תכונות שור והרב פרי תואר והרב ח"ק לישראל. ולכל הדברות המעיין יראה כי הרב פרי חדש רב מובהק הוא בסגרא ישרה ולשון חכמה ושגנותו מועטות וימרוהו ורובו ותשב באיתן קסת"ו:
(גד) השכם. מדרש השכם מביאין הראשונים ועינינו לא ראו (כז). ובמ' המכריע מ' יו"ד כתב וכן במ' השכם וכו' ע"ש:
(גה) השלמה. שני ספרים להשלים הלכות הרי"ף כמ"ש מהר"ב מוטאל בהקדמת תמת ישרים חיברם רבינו משולם: ועין בח"ב מערכת

ו.

הנאון מהר"ר שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג ובקהדמ' שם נאמר מכמה חבורים שחיבר ובפרם בדיני איסור והיתר חבור מופלא (ב) ובנו היה הנאון מהר"ר ישעיה אב"ד דק"ק פפד"מ וכבר נודע שלשלת יוחסין מהגדולים הללו מהמשפחות היותר מיוחסות וכמ"ש הנאון בתחלת צוואתו הנדפסת בסוף מ' יש נוחלין:

ויגש

(א) והזהיר כתב מהר"א שטיין בנמוקיו על הסמ"ג ריש דף רצ"ד שם' הזהיר שמביאים התוס' נקרא והזהיר עם ו' והביא ראיות. ובתוס' סוף מנחות והביאם מרן בכ"י מ' קכ"ח כתוב מ' הזהיר (א):
(ב) ווי העמודים חברו הנאון מהר"ר שעפמיל סג"ל בנו של הרב שני לוחות הברית. והוא תלמיד

הגיה מנחם ציון

(כב) ומ"ם נקודת ספרמ"ך עמ"ש הנחות על הרמב"ם ט"ם וז"ל סכטת:
(כג) וזכר כ"ס נרבינו יודוס וחננאל וכן כה"כ מ' חשינין ע"ש:
(כד) ונדפס כעת כפיר פלריו (תרמ"ו) ב"ק וב"מ עם ביאור ובנין ליהא זמנינו ועל מ' חשינין וחננאל כעת מנחל, ועל מ' נכחות כעיר גדלון, ומ"ם בספר כס"ס מ' שפיר לון דכן כתו של רבינו גרשון כד שלמה ח"מ מ' שלמה ז"ל:
(כה) וכן הזכירו כד על ויקהל משה ע"ס ונדפס"ד מזכירו עממיה כחות מ' וכלות ת"י ופ' שפתי ז"ל על ידי כד סמכיל של העיר בזה:
(כו) וז"ל נקרא חיים כזי מנדודי ופ"ס עין חזק וי"ו מ' ז' ופתח פינים יומא דמ"ס ע"ס ופ' קונטרס הלכה נאסס מסיני ח"א (ע' פדו"ת) ונב"מ מלחם רפאל יודוס לילון טימפל ונב"מ חמ"י כ"ס למ"ס ל"ס חיות חנ"ך ואלקלווי: (וע"ס חבל מנחם מיוסד ג"כ על הל"ם ובהקדמתו שם כניא כ' ודע חנכס הספרד חלק סיני בקודש מה שבוסיף ג"כ בפנינים כללו ע"ס) מדידי מהר"ם קירשנאוס ב"י מו"ך דק"ק פפד"מ:
(א) והוא למד חזק הל"ם נדפס זה מקרוב עם ביאור ובנין ליהא, ע"ס שמות ויקהל כמדבר ועמ"ס בק' פלעת ספרים חות מ' ע"ס וב"ס הוא כהמ"ס חזק על המלח ופ"ל חות מ' מ' ק"א ובכניס מ"ך שם:
(ב) וז"ל ג"כ פדל גיטין בוכל כ"ס ע"כ גיטין לה"י מהר"א פרגליות וכן על מ' נדרות ועמ"ס עמק ברנע נאסס (א"ד ת"י) וכן יסד פליח לה"י סיון מכה פוחא (דירנפורט מקר"ו) וכן נדפס חזק סו סלוח פפד"א, (ופ"י כניס ע"ך נספס כ"י) ועמ"ס חזק כ"י סמ"כ, וכן כניס ישרי מ' ג"כ חנ"ך פוחא (ושמ"ך ע' תמ"ס) ונדפס חזק מ' על כניסיל:

יוסף ברבי ששת בן לטימי עשאני שנת תתקס"ח בלארדא וכל התיבות מתחילות באל"ף ואות שני מהתיבה בראש היורה ובאמצעה רשום כל הנזכר והוא פלאי ובקונטרס הנזכר אינו כתוב היכן נדפס ובאיוה שנה. ומ"כ שנהברר שנדפס בסבוינימא שנת שר"י :

(יא) ויכוח הרמב"ן לפני מלך ספרד. נדפס בספר

מלחמת חיובה כמ"ש בח"ב מערכת מ"ס (עין רמ"ס נח"א) ושאר ויכוחים בשבט יהודה. ובס' מלחמת חיובה יש הקדמה מהרב אברהם רומאנו לספר סלע המחלוקות והיא שיחה נאה ומליצה יפה :

(יב) ויכוח מים חיים חיבר הנאין חיים בר בצלאל

השגות על מור"ם בתורת חטאת. ואינו באר מים חיים כמ"ש סדר הדורות דף קס"ד ע"ר ע"ש אלא כמ"ש ריש דף קס"ו¹ וכתב הרב מהר"ח הנז' שלמד עם מור"ם ביחד אצל הנאון מהר"ר שכנא. וכ"כ מור"ם בס' יוחסין דף קכ"ה שהיה תלמיד מהר"ר שכנא שכל גדולי הארץ הם תלמידיו והוא היה מגדולי תלמידי מהר"ר יעקב פולאק ע"ש. וכתב הרב מהר"ח שחיבר הספר הנזכר שנת של"ה בחדש אדר והוא כותב על מרן נר"ו ועל מור"ם כותב ז"ל ומבאן נראה שמ"ש בש"ע א"ה ס' קנ"ד בהגה"ה בנוסח הגמ' שנת ש"ס² הוא טעות או אינם דברי מור"ם או נקט זו השנה למשל בעלמא :

ואולי ח"ס לעיר סייתי מסופק כוס כמ"ש בנדפס מערכת כ"ת חות י"ג (עין נדק הכית). ועדכס שנה לירי ס' ויכוח מים חיים עלמו. בדכד פשוט דמוסדר הכס אין לסוכי. וסקרוב ח"י כמ"ס למת דוד סהרב מור"ם נח נפשיס ב' ש"ג וסוכי יומי מהר"ב"ל כמ"ס נוס כללמה חולין פ"ק ס' כ"ט ומסר"ל נח נפשיס ב' ש"ג. וכן כתב סדר סדורות סוף דף ס"ג : וכבר כתתני כופד ח"א מערכת מ"ס חות י"ב (עין מ' משה חיסננס כח"א) דכחוב על מלכת הנאון מור"ם ז"ל יוס ליג לעומר בליג בן ל"ג ע"ש. ואין ראיה ממס דנת נפשיס יומי כנאון מהר"ב"ל כמ"ס לעיל ד"ל דשני המאורות סנדוליס סלק

(ג) ויגש יהודה קצור בית יוסף נדפס שנת שני' ג :

(ד) ויגש יהודה הגהות על הבית יוסף ועתה הדפוסים מחדש

סביב בית יוסף בדיהרנפורט עם הגהות אחרות מלוקטות. (וגראה שהוא הנזכר לפני זה) ד :

(ה) וירדי גדול מיוסר על אברי האדם תיקן הרב מהר"ר

מרדכי אצבאן ונקרא זובח יהודה והוא בנוי על ס' החרדים. והרב מהר"ם הנז' היה מולדתו במערב הפנימי והיה רב בעיר ליוורנו איוה זמן והיה ויכוח בינו ובין הרב אברהם רודריגז' כמביאר בשו"ת אורח לצדיק. ואח"כ נסע לארם צובה והיה שם מכלל הרבנים כמו שהראה בכתביו ארם צובה המודפסות בס' חנן אלהים לגדול הדור מהר"ח ז"ל ע"ש. ובא לעיר הקודש ירושלים ת"ו לעשות ויאר"ה וזכירתי לראות פניו והייתי קטן שהגיע לחינוך :

(ו) וירדי להלמיד חכם בפרמות יסר הרב החסיד כמהר"י אלנאוי ז"ל בכ"י

(ז) ויושע הוא מדרש רז"ל הכי קרא שמו מדרש ויושע והוא בדפוס ישן נושן ה :

(ח) ויהל משה ס' מוסר נדפס באשכנז י"י :

(ט) ויכוח הראב"ד והרז"ה בסוגית שהי פרות הובא במקובצת מצינעא פ' השואל :

(י) ויכוח החכם עם החסיד בקונטרס אנרת אל תהי כאבותיך. ושם כתבים יפים ומליצות קדמוניות בהמצאות חשובות לחכמה חכו סמתקים וכלו מחמדים. והויכוח הנזכר חברו הרב שם טוב בן יוסף פלקירא הוא המחבר ספר המבשש שנדפס בעיר האג שנת תקל"ח. ויש בקונטרס הלז אלף אלפין בחכמה נפלאה בחרוז ובסוף כל בית ג' תיבות מפסוק. ירשום א"ב והשר"ק ושם המשוור

הג"ה מנחם ציון

(ג) וזיאר ק"ת מקומות שקרר הכ"י וכו' לעוברי ל"ב חגלים ז"ל :

(ד) וע"ל חות ס' י"א ובהג"ה מ"ן שם :

(ה) קובעא רע"ט :

(ו) וכו' לעוברי חתן משה חלשבור מקדמוניא וע"ל תורת פאשם :

(ז) ובחמת מ' כוא נס ספר כלל מים חיים עה"ת ארש"י :

(ח) וע"ל סם ס"כ וכמ"ל (חות ב' ל"א) וגם בנא"ג סם בוסת שטר סרשלא יס מ"ס כפא דמשיס סם כ' כ"ח תכ"ג ל"ל הכ"א וכמ"ס בנחלה ע"ש וע"כ אין לדקדק מוס כלל ועתה נדפס מחדש עם הכ"ס תורת משה לפני מלכות כעשרים שנים להלל את רבינו רמ"א מכל סגנוניו וגני יולאים כיד רמ"א :

יין המשומר והוא כונת העומר:

(כא) ויסעו הוא מדרש רז"ל וקרי ליה

מדרש ויסעו והוא בדפוס

ישן נושן:

(כב) ויקהל משה חיבר הרב המקובל

מהר"ר משה בר

מנחם תלמיד הגאון מהר"ר אופנהיים (יב)

וגדפוס פיורלא שהדפיסו הספר הנו"י כסופו משה טורא מאד מרות בסיס כנחור אחד בק"ק ניקלשבורג ויחסו כמה רכנים והרב מהר"ר משה הנזכר הולידו בתנאי שיקבל עליו כמה סיגופים לספר שון אותו רות וסם דברים קצו: ואחר ימים בא הדור כפרסום בפני כל הקהל לדמות חתול שחור בלג ישיג שלם התיירו לו דמיון שהתיירומו בלג וכו' ולא התיירו שהדמות. ולכן נלכתו מלפניו לפרסום פגעו בו כמות של מלאכי חבלה המזוינים על מי שזה כחם להסם ולאדם ולעדרו לרבות מאלד. ואלו פשוטו התרת חרמות והלך. וכתבתי זה מהרסם בנכרתי בלג ידיו עתה הספר הנזכר להודיע לגבי חכם תמורד לפרסומות מוכן הסוכר על החכם. ואם בלג תלמד מי שהתיירו אותו ומלפני כחם כחם כחם חסידים ס' תלמודם שפדעים מעני ע' תלמודם ע"ש רחמנא לילן:

(כג) ושב הכהן תשובות חדשות

יקרות להג"מ

רפאל הכהן (יג)

קונטרס אחרון

(א) ווי העמודים כתבו הגמ"י שאין

לכתוב בס"ת ווי

העמודים שלא יכתוב כתיבה חסימה

ויבא לעשות ריוח במקום אחד ולצמצם

במקום אחר. אמנם דע כי יש סוד גדול

לכתוב ספר ווי העמודים. ולמאי דחיישי

ההגהות היום נדפס חומש א' באמשטרדם

נקרא עזרת סופר ווי העמודים מתוקן

מאד לכתוב ס"ת:

(ב) ולא עוד אלא. לשון זה הנאמר

בתלמוד ובמדרשים

חיבר על זה ספר אחר הרב מהר"ר אליהו

הכהן בעל שבט מוסר וכו':

ואת

הג"ה מנחם ציון

(א) וע' רוקח ס' שבת ס' ק"ח וקל"ב ע"ש:

יור"ד ולפנים נכדו (כק' תולד פני שלמה) דס' ויכול יוסף הוא מחי' דייטס ולא ע"ה"ת ונדפס גם ס' שדה נביס

(ב' תלמי) וס' יסוד יוסף ונזכר גם וס' י"ד יוסף וס' יוסף מוקד בבל ועזרת אכן שהוא ס"מ:

(ג) למ"ה משה כח"ס יסעי' זיל ונדפס (שבת תני"ד):

(ד) גם ח"ס ס' גע קודם לתיקון הכתיב וס' חקל תפוחין (עס"ד):

(ה) ובסופו ק' להג"ה אבדק פונא (א' לנולא חק"ב) גם ח"ס ס' ותבכ לו הכהן ולכס הכהן וסעירין הכהן סוכה

בהקדמתו גם וכן ס' תורת יקתיאל בליל הכהנים דעת קדושים וכן חרות על מלכותו סס וסריס המהרה

מלל כחמו בק"ק אס"כ ללכת לא"י ויבש גם י"י לא יוכל לעבור מפני רעש מלחמה ויבוס ד' כ"ד מרחשון חס

אח חליו ביום מלאת לו ח"ק שנה ומת ביום ח"ו כ"ז וז' ובספר כהנא כס' בגדיל ליהודים וכו' לכל אחי' נס"ק

(תקפ"ד): גם ת"י פ' מדפא גשן מוסר וס' ניון כחשע וס' תורת חסד (ועמ"ל ר' ס"ח כהנא מ"ז אות כ'): :

ז.

לובנין ש' שע"נ י"ח:

(ו) זה ינחמנו פירוש המכילתא מהרב
מה' משה פראנקפורט

דיין בק"ק אמשטרדם:

(ז) זהב שיבה להרב המפורסם מהר"ש
אלנאזי פירוש על אנדות

ודבורי תוספות אשר חיבר בעיר אלהינו
הר קרשו זו ירושלם ת"ו ונדרפס באימור.

ושב נדרפס בעיר פיורדא:

(ח) זהר ראיתי כתוב מהרב' רוויט ח"ל:

מלחמי נוסח כ"י יאן טון אלל מורי מהר"ם
זכות נר"ו. מלחמי כתוב בלחמי כי ראש המקנלים ר'

נחמיה ו' ה'הס וכו' חזק' מ' הכהן ואחריו רש"י
פס' ספר סוהר וחיבר בו כמה חזורים כמו החקונים.

ובכח' רש"י ורבי אלעזר וכל הדור ההוא אחדים חכמת
הקבלה. ח' עד שהקרב' ב' לפני מלך אחד ממלכי מורח

שלו לחפור במקום אחד על עסקי מזון. ונמצא שם ארון
אחד וט' מ' סוהר ושלח לחכמי' אלוס ולא ידעו ולא

יבינו. שלח אחד היסודים בלוי אלל וכלו הספר וא"ל
אדוניי המלך זה הספר פשלו חכם אחד וכו' עמון וז"ל

אנו מנינים אותו. אחד ליה וז' חזן וכו' כעולם שמנין
אותו אזכ' לו ב' במדינת טולטילס. והמלך שלח הספרים

עם גטרינו לפולטילס וכתב' אותו חכמי טולטילס שמח
בו שמחה גדולה מ' ובלונו למלך מתנות רבות ומכס

תפארתם הקבלה נישאל' פ"כ מלחמי כתוב מברכ' ה'.
והרב י"ב' בספר מלך לחכמה דף כ"ב כתב דשעת

משי מנידי' אחת ש"ב' ש"ס בשבנו הספרד' פיר' הידלברגס
לקחו מהאקדמי' כמה אלפים ספרים וכינסם ספרי

קדם על קוף ונכלל מ' סוהר על כל פשירים וארכס
שח' סל ובלונו הספרים לחכמים ודוכס' פ"ס יו"ד:

זהר משה מקרוב בל' לירי משפחת פפרים. וראיתי
בספריים בעלמא שפס' פלילית עד שכתב שאל

תנא' אלל לאחרון. וספק' על הגדולות והסודות אשר
בספר. ולפני ירישט' ביידי' תמים מלך על דבריו בכלל

ונפרס' ונביתו' לריון דאורייתא מהר"ם קורדובי'ר
והאר"י ו"ל' בעלי רוח הקדש ואשר נגלה אליהם אליו

וכזר

(ה) זאת חקת התורה להרב המקובל
מה' אברהם

חוקני קצור כונות האר"י וצ"ל נדרפס
בויניציא:

(ג) זאת ליהודה להרב המפורסם
מהר"י עייא"ש

דרושים ובאר ודיני ברכת מזון והקשרת
ולשונות הרא"ם ועל מנין המצות וכו' ב' :

(ג) זבח פסח להשר הנשגב הנשר
הגדול מ' יצחק אברבנאל

משועי ספרד נזע ישי בית הלחמי והוא
פ' ההגדה ב'. וחיבר כמה ספרים פירוש

התורה ונביאים ראשונים ונביאים אחרונים
משמיע ישיעה וספרים אחרים. ומזכירו

מין בבית יוסף ובספ' משנה ה' ברכות ד'
ולכבוד ולהפארת נקרא דון יצחק. וכיוונו

הוא וצ"ל ובעל העקידה לבמה דברים
וע' בח"א מערכת י' אות מ"ט. ע')

מהר"י אברבנאל ח"א ונמצא כתוב לבנו
של הרב בעל העקידה כי מהר"י אברבנאל

זוכר עקידת יצחק ושותה מימיו. ובס'
קורא הדורות דף כ"ט האריך בשבח

מהר"י אברבנאל וגדולתו. והוא היה
מונה מ"ו ספרים שחיבר עש"ב:

(ד) זבח השלמים להרב הגדול
מהר"ם גאלאנטי

מענינים נפרדים ונדרפס באמשטרדם ה':
(ה) זבחי שלמים לרבינו מהר"ר משה

קורדובי'ר פירוש
הפלות וכונות תקיעות ועבודת יום

הכפורים הזכירו בסה"ד. ונדרפס בעיר

הג"ה מנחם ציון

(א) צ"ל וזאת ליהודה ומקומו בלח' וי"ל:

(ב) וכן על פיר' אבות ועבודת יו"ט:

(ג) פס' שיר לננו כדלשו כדפס' קושטא רס"ב ונקר' פ"י כה"ל ממודיעה ונקר' בשם צ"ל אש נדרפס כ"ס:

(ד) וכן מהר"א ב"ר ד' רמ"ב:

(ה) ופ"ל כ' ס"ה בסופו:

(ו) פס' סדר מלקח לר"א כה"ל אשכנזי:

(ז) ומח"א ט' ה':

(ח) מלינו דס' כוהר' ה' נקרא גפי' הראשונים בשם מדרש וי"ל אר' (יוחסין וכסיד' חלק תו"א) ונכתב פ"י ר' אבא
ונמס"ג בלח"א ווסא' מ' הלינו וז' כנל' ולכ' יסדו בלשון ארמי ואולי גם מאוס בדברים שכתב' א"ל רשאי

לאומרו ככתב' מח"א כ' כנל' לנ' (פשו"ת רמ"א סל"ד) ואחר' רכא ווסא' א"ל דסא' מלשון מדרש שפ"ס א"ל פ"ס
סכר' חגן ססדר אדרא דוהר' פ"ס:

(ט) ובס' המעטפת ליעב"ן האריך להשיג על הושר שלט' על שמהל' בו גם מחלמים הרבה בשמה מזמן האחרון
וכתבו בזהו פ"ס ואין זה תכר' כ"כ דמנו כן מלינו גם בתלמוד שלט' שנסדר פ"י ר"א ונמצא בו רבנים שס'

אחר ר"א מתחת שבי' נמשך סדורו כ"כ. וראיתי רבים שהלשנו' דס' הושר ה' נגלה גם להרמב"ן וז' וס' לכנא
רמ"י יסר' זה מח"א פ"ס ונפס' אדם בלשנו' בשם הר"י קמחי והשכח' שבית' פירוש' על תלמוד פ"ס ולא זכר דן

הוא לבד'א' הושר שם פ"ס וכן' היוחסין ד' לנגדן לז' רכ"ד פ"ס (ונח"א חות' מ' כהנ"ל מ"ד סל"ד):
(י) וזה פ"י ש' שפ"כ כנלד' סר' לנא' מקמילתא דוכס' כייסרן פיר' הידלברג' ושלל' אור' ספרי' ישאל' ונחנס

רמ"ב כתי' ונ'ן' אותם כמתנס' לרמי' ופס' מונחים שם עוד יום כוואיסק'ן בשם בינליאספקא סאליסעא:

ושאר חברים ז"ל ויש בו הנהגות הרמ"ז
(אולי הוא הנ"ל):

(יג) **זהר הרקיע** עתה נדפס בפולין
פירוש לשונו הוזהר
הקדוש מגורי האר"י ז"ל ונקרא הספר
זהר הרקיע:

(יד) **זהר הרקיע** חיבר הרשב"ץ על
אזהרות מהר"ש ן'
גבירור והוא בדפוס ישן (ר) כמ"ש
במערכת אל"ף. (עיין אזהרות):

(יז) **זהרי חמה** חיבר מו"ה מהר"א
אזולאי בעל חסד
לאברהם. והוא קצור ס' ירח יקר שחיבר
הרב מהר"א גלאנטי תלמיד הרמ"ק על
הזהר ונדפס על ס' בראשית. ועל ס'
שמות יש אתנו בכ"י (טו):

זהרי חמה. כתב סדר הדורות דף
קס"ו ע"א זהרי חמה מ'
אברהם במ' מרדכי אזולאי פירוש נפלא
על הזהר בראשית והוא חלק א' מספר
אור החמה עכ"ל. ואינו כן כי ספר אור
החמה הוא פירוש גדול ממו"ה הנו" ג'
חלקים גדולים על ג' חלקי הזהר. וספר
זהרי חמה הוא קצור ירח יקר שחיבר
הרב עיר וקדיש מהר"א גלאנטי על
הזהר ויש אתנו על ס' שמות וזהרי חמה
כ"י וכבר כתבתי כן בכמה מקומות:

(טו) **זוהר תורה** חיבר מה' מרדכי
אצבאן נסח וידוי
הגדול כמ"ש במערכת וי"ו (עיין וידוי).
ישם כתב דחיבר ס' ישא ברכה ושאר
ספרים. והיה מקובל ובקי בחכמת האמת
וראיתי קצת הנהגות מנהיגות ידו בס'
הבונות להאר"י ז"ל:

זית

הג"ה מנחם ציון

(יא) וז"ל כול"ם במדרש כס"ש ע"פ שד"ג עליו אלהים ע"פ שלא יאמר חסד אף ס' כוונת יש בו כמה מאמרים וא"ר
אף לזלג איהם מ"מ פלי אהבם:

(יב) וכו' וזהי חמה ס' וישלח כ' דתת רשות לאלהיו ולכל כשתתן דמתיבתא עילאש גלגלש לרשכ"י רזין עטירין,
ולעטמין סבי' רשכ"י עוטש ח"ל חזור כך, ועי' חזרה קבלת סתרי חזרה לתקופה ובכחו, וחזרו ויסדו וחל"כ
כ' אלה ואלה למלודי רשכ"י חזרו חסם ס' כוונת כלאון לכתב כלאון: אף יניס רב מי שגוף חסם
ומכין דרכי הקבלה מפא"ם, וחל"כ בזמן הנאונים חלקוהו לפדשויות וכוסופו קל' דכדיס כגניון וכאודך בזמן נכתבו
פ"ס כהקדמת ס' ספרי חז"ל וכמ"ס האר"י ז"ל בעיני הקדוש וכו' שגור האמונים כהקדמת כ' ע"פ וכו' וכו'
כסול' כ' כהקדמת ס' התקונים כוונ' ס' כוונת קל' בזמן קדמון בעיר פ"ס וקדוש הדבר כנא לשם ע"י קמ"י
אפריקא תלמודי רש"ג רב נסים ואכ"י כ"י ע"פ, וקוד קל' מ"ס כב"ל נחזיר קדמאי' (כס' נדורות נמשק) ומתאל' שם
הרבה מאמרים כלאון כוונת כלאון הארמי כלש' נחז' אחתי פ"ס:

(יג) המסדר הראשון המעריץ והמניח והמזל' הוא מו"ס שלמה כמ"ס יתכן כ"ן (שאלותיו ע' נחא"ו) וכעת נדפס
בעיר מונקאטש ע"ס כנ"ס מהרמ"ד' וזר ישראל להמגיד מקאזנין:

(יד) והוא ד' קובצת ע' הע"ר ומ"ס המח' לעיל (אות א' פ"ה) כמ"ס א' דהרשב"ץ הוסף בלאהדות רשכ"י ח' כתי"ס
לזיון המגין כל המרכיב סו"ס שם וכעת ח"ן כידיו ס' זוהר הרקיע למען דעת כיוצאין על דכדיס ע"ס וכו'
נחא' אחתי ס' אבר הרקיע ועבריו תפשי' ולא מאלתי בו מאומה וכו' ע"ס ח' עוריס כמחזיקים יפ"ס כליים כדכר עוב
וה' וכו' כדכרס ואיזו כולו כלל מעניני התורה והמג"ס וכו' כהקדמתו ס' וע"ל פתיל תכלת:

(טז) גם זה נדפס מקרוב כק"ק פרעמישלא:

מערכת

ספרים

כללי הנמרא הלמיד מהרב שב יעקב וחבריו הרב זכרון יוסף ויהרר יוסף וואשיר טרילינגין ושקיל וטרי עמיה בס' באר יעקב. ואני הצעיר זכיתי לראות הרב מהר"ר יוסף הגו' והיה סיני ועוקר הרים והי"ל חרושי' על הש"ס בבקאות ויושר העיון. והיה קורא הש"ע ד' חלקים בכל חדש כבהכ"נ כמ"ש מרן בהקדמתו שחלקו לשלשים חלקים שילמדוהו בכל חדש. והיה דיין במדינת אנשכאך. וחמיו הקצין פו"מ התורני המופלא ר' וואלף קרא כל הש"ס סיני מורים י"ג פעמים כי כן העידו עליו. ואני ראיתי שאחר תפלה תיכף היה קורא דף נמרא בבית הכנסת:

(כד) **זכרון משה** על רש"י בפי החומש וחמש מגלות ודינים בסוף. נדפס שנת שע"א ומו"ה מביאו בהנהגותיו על הרב הלבוש. אך אינו כנמצא (ט"ז):

(כה) **זכרונות חיבר הרב בעל התרומות** ולא נמצא:

(כו) **ס' הזכרונות המדבר באיוה** דינין אשר קצת

העם נכשלים והרב כנה"ג מביא דבריו. לא נזכר בספר מי בעל דברים שמו ושם עירו. וידענו שחיברו הרב החסיד מהר"ש אכיהב אחד המיוחד מרבני וויניציא הרב המחבר שו"ת דבר שמואל. ולרוב חסידותו לא הזכיר שמו עליו. וכן מוכח בשו"ת שמש צדקה ובס' לקט הקמח. (ל). ולהעלים הדבר הנייר שחור והדפוס אינו טוב:

והנה הרב פיס מזירות תחלף א' בהקדמתו פלה ונסתפק"ק בזה אם טוב לאדם לכתוב ולהדפיס ספר שחיבר נפתח ולא לומר מי המחבר. או דלמא חיובא רמיא על המחבר להזכיר שהוא חיברו אחר ישא את שמו מכוס הא' דלמדין כמנה דוכתי כל ח"ת שאומרים שמועט שמו שפתחו דוכותי כקבל. וכשי"כ דכא דשפתותי דוכותי אינו מחייב שאומר שמועט יזכיר שם אומרים דכנס שיאמר סתם או בשם אחרים קמי שמיא גליא היולדה

(טו) **זית רענן** הוא פירוש על הילקוט מהנאון בעל מנן אברהם על א"ח ונדפס ב' פעמי' והוא פירוש קצר ויש בו כמה מרגליות:

(יז) **זית רענן** דרושים נפלאים ב"י מהר"ב עמודיה שבעה:

(יח) **ס' הזכות** רמב"ן והוא ס' המלחמות ב"ב סדר הדורות דף קס"ו ע"ב. וזה אינו כי ס' המלחמות על המאורות של הר"ה וס' הזכות לישיב השנית הראב"ד על הרי"ף. וכבר נדפסו ג' מסכתות מספר הזכות יבמות כתובות גיטין זה שנים (טו) וכר הינא מליא ראיתי ספר הזכות ב"י. ועיון מה שכתבתי במערכת שי"ן אות צ"א בס"ד. (עיון שגעה עיניי). והרב מה' משה אלשקר בתשובותיו סוף ס' צ"ו שם הזכיר ס' הזכות ליומא. והרב פרי"ח א"ח סימן תצ"ו הזכיר ספר הזכות לפסחים ע"ש:

(יט) **זכרון חיבר הריטב"א** להלוי על הרמב"ם על מה שהשינו

הרמב"ן בפירושו על התורה והביאו הרב מהר"י מטראני ו"ל בס' דרשותיו הנקרא צפנת פענח דף ק"ה. כמ"ש בשם הנדולים ח"ב ריש מערכת מ"ת (ע"י טעמי מלות) (י):

(כ) **ס' זכרון** להנאון מ' ישמעאל הכהן קצור דינים הנהגים על

סדר התלמוד ועיון במערכת יו"ד. (ע"י מ' ישמעאל הכהן כה"א):

(כא) **זכרון דברים** מהרב פרח משה אהרן מוכרת מאיוה דינים ויש בו דרושים מהרב ז"ל ונדפס בשאלוניקי:

(כב) **זכרון יוסף** שו"ת להנאון מה' יוסף ח"י שטיינהארט אב"ד

דק"ק פירדא ובסוף לקוטים:

(כג) **זכרון יעקב** על התורה מהרב מהר"ר יעקב ברלין הרב המחבר באר יעקב על ש"ע ובסיפוי

הגיה מנחם ציון

(טו) תחול ס' האלפסי בשם מחסה ימנן (וויטן תקס"ה):

(יז) נדפס בוויטן עם ח"י כרייטב"א נדפס:

(יח) וזכרון ס' כרייטב"א חותמו בל הג"מ יע"י פיק פ"י מנחם חכמיות ודרשנות ונפלט סגולת סגולת

מנחם כמה ד"ת עד שמתגדלו כתבולו מדוע לא קרא סגור בשם זכרון כרייטב"א:

(יט) וכן ח"י ס' שמות הניטין נדפס בלונדון וכו"ל להג"מ משה אשכנזי ב"לפון תלמיד הרמ"א, וחתן הג"מ משה

ליסביטין וס' חותן מהר"א ומ"כ באל"ה כתובאר במלכת בני כנ"מ אברהם אהר"ק לטוב כה"ס אהבת ליון

פס"ת ורש"י (ד' לונדון ב' כשע"ס טוב"ה) ושמ"ך י"ט טבת ס' הרים א"ף חש"ך (ת"ט) וכפס"ד מיתסורו למו"ה פס"ס

ליסביטין אהר"ק בריסק וזה טעות במח"כ:

(ב) ולא כמ"ש כהנ"ד דהוא למו"ה יצחק צמח"א ח"ס ישרון אהר"ק המכונה דקל ספרדים כמ"ס פנים חדשות

ואולי ס' זכרונות פנים הם ולין זכרון אחד שלה לכאן ולכאן (וסת"ב ל"ג ק"ג) ואמנם מלאתי דמעה"י בנפ"ס

ישרון ס' רק כמביא לבי"ד. פרי"ח ב' פ"א:

וַיֵּצֵא וְהָאֶחָד שִׁינֹן כּוֹנֵן הַכְּתוּב הָאֵלֶּה הָאֲחֵרִים הֵם
בְּחַיֵּי כְּמִנְהַג סֵפֶר תְּחִיבֵי לֵד לַעֲשׂוֹת לְרִנָּה אֲחֵרִי
וְהַתְּחִלָּה וְהַתְּחִלָּה כְּפִי בְּשֵׁרֵי דָק בְּקֶלֶד רַב כִּי
שִׁפְתָּי לֹא אֶחָלָה י' אֲחֵרִי יִדְעָה וְלֹא לְחִירִי כְּדִקְדוּקִים.
הַתְּחִלָּה כְּפִי תִּכְנֹנֵי יוֹד לֵד לְוֹמֵר לְמַחֲבֵר סֵפֶר לֵד יוֹסִי
כְּפִי מֵלֵד פֶּסֶס וְהַסְכֵּחַ וְהַתְּחִלָּה כְּמִנְהַג כְּמִנְהַג הָאֵלֶּה
יִסְכִּי לְדַקְלֵט כְּמִנְהַג. ו"ס אֵלֶּה אֲחֵרִי הֵם בְּחַיֵּי כְּמִנְהַג
סֵפֶר שֶׁכֹּתְבֵיהֶם תְּחִיבֵי עַל לְדִקְדֹּק יִדְעָה שֶׁאֵי הַתְּחִלָּה.
כְּפִי תִּכְנֹנֵי מִדְּרַךְ הַתְּחִלָּה לְדִקְדֹּק מִתְּחִלָּה יִתְחַל מְחִלָּה
וְכִי עֲשֵׂה לֹא לַעֲשׂוֹת לְרִנָּה אֲחֵרִי תְּחִלָּה וְהַתְּחִלָּה כְּפִי
מִנְהַג הֵם מֵה שֶׁאֵי מִיחָם סֵפֶר הַתְּחִלָּה יִלְוֵה לֹא מִדְּרַח
וְהַתְּחִלָּה כְּפִי לַעֲשׂוֹת לְרִנָּה אֲחֵרִי שֶׁאֵי הֵם הַתְּחִלָּה כְּפִי
כְּפִי חֲלִיק בְּקִבְלֵיהֶם מִיחָם יִסְכִּי מְחִלָּה עַל שֶׁ
לֹא יִקְבְּלוּהוּ. וְהַתְּחִלָּה שֶׁאֵי לְסַחֲגֵל בְּשֵׁרֵי דָק בְּקֶלֶד
לֵד וְהַתְּחִלָּה יוֹד לֵד שֶׁאֵי חֲשֵׁה שִׁנּוֹת אֲחֵרִי
וְהַתְּחִלָּה הֵם מִנְהַג מִנְהַג הַתְּחִלָּה הֵם מִנְהַג הַתְּחִלָּה
שֶׁאֵי לֹא אֶחָלָה יִסְכִּי שִׁפְתָּי לְכֹכֶת אֵלֶּה שֶׁאֵי חֲמֵד
כְּמִנְהַג י' אֲחֵרִי יִדְעָה מִן הַתְּחִלָּה וְשִׁפְתָּי לְכֹכֶת אֲחֵרִי
לְפָנֵי הַסֵּפֶר מִדְּרַח לְיִצְחָר מִיחָם יִסְכִּי יוֹד י' אֲחֵרִי
י' יִסְכִּי לְקִבְלֵיהֶם וְהַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת לְרִנָּה:

ובעיקרו של דבר נראה שהתאם עם הדב הכוזב:
 לנסיות שהתחילו דווקאת אינו לר' לזכור
 שם אומרו דקיי שחיל גילוי ובהלום לום מתחם מביח
 וכל הסלסות הנאמרות במהות ובנחיות כסתם מכלי
 הכיריט שם אומרים. ולא יחיל לזהות שפ' י' דווקאת
 הדבר שזכר אינורני שם אומרים אחל' רכינו בקדו
 ותלמידיו לא אחרו כל דבר שם אומרו: כדי שיבי
 שפתחיו וכו'. חלל שזכר דקף חם לא יזכור שמת
 כהלים המהדברים: חלל לזכור נגל שפלותו והאחרים
 שפתחיו דווקאת. וז' חסם ק' לזל בקלו ואחטו לזכ
 כהיותו ודמיות דורח' מקבלים ח' לזכור שם אומרו
 וז' חסם דמיות הכרמים: לזכור כל הלום חסם, ועמ'
 גאנרותיו. ועמ' שם כסרם ש' שפלות ש' תוספתו דמיות
 הכדסם כ"ק מ"ח. ו' תוק"ט שפלות ש' לזכור שמת
 על הנזורים ע"ס:

ועתה ראינו בספר החסידים כתוב סימן שם"ו וז"ל:
החסידים הראשונים לא היו כותבים ספרים, מפני
בשם ולא היו מחזיקים לכתוב שום דבר מפני
מי מחזיק הורת בהם מילתא ברייתא ומדברים
אודות ותקוני עולם כגון מה"ס סופרים לא כתבו בספריהם
אין"ס ב"ר ש"כ' כתבת ומכתבתו לא הספיק כדי שלא יהיה
מקומו"ו ויפסדו שברו כפסד"ו ח"ו כי לו מאשימים
בעוה"ו ודעו ושם טוב ודורשו כמד בראה שנהגו כפסד"ו
קבלו בראה שם עמו ז"ל:

הבט ימין וראה שם לבנת על החסידות הוב שאלה
לחזירי שמו שאל ישיבה ואשר כן פשו דבר
עולם ותקחיו דברי הרב פנים מחירות לשום הנהגת
הם לתפחד פחד כי יסיו לדקלם מכה חומר דבר
גורמים. אבל לענין שפתיו דבכותו אין לרר לחזירי
שמו דקר שמה נגיד מן פנים דברים והבאחד אין
חידוש אפילו פנים הוא ברחשו דונם פתח ישיבה
ובשתי מקום פנים מחדש בזהר הקדוש ויחי דף
פ"ב דברי שאל שאל לרבי יהודה בדרוש
מין סילוקו ויהי לחינה לנכר לפשע תלת מין
יחוס מלך דלוחייתו ותבדק חזיון מלך דלח לחינה
דתימא לון שמי כנין ללדכרה שמי וכו' פכ"ל. וברדי
ד"ר יתח' רמז שחזירי חידוש שמי וזי כדעתי
פנים מחירות דבשאלו חידוש אפי' כנסת אהרן
פקיד' פקיד' למחשבו ובשפתיו דובכות איכ' מחי
חיסכת לים לרבי יתח' חזירי שמי והוא קמי
שמה נגיד:

וְרִי הַסְדִּיּוֹט נִרְאֶה דֹּאדְרֵכָה מִמֶּס רִאִישׁ לְעֵנִין שְׁפִיתִיחַ
דּוֹכְנוֹת אֵין לָרִיךְ לְהוֹכִיר הַשֶּׁס דְּאִי מ"ד דְּחִיב
לְהוֹכִיר

[illegible][illegible]

רמן האמור נחמ"ט מ"ח בתלמודין ביבמות פ"ו גבי ר' האמור דאקיד דקיד עמי"ר יוסף דלא חתך שמעיה ומצאיה על גביה רבי חמי ורבי יוחנן דלא חתך ס"ה מצאיה ככ"ח פ"ט טעריה וז"ל סדר איקדס טף פ"ה חתך רבנא וז"ל ס"ה לטני חט כוונתו כדכתיב אמר ע"ה סאמור רבנא דלא חתך ההקדש דרכי יוחנן על רבי"ל האמור רבנא שחיתו עמיה תלמיד חכם ורבי יקב"ל חתך רבי יוחנן שפגרו כחזי מדילא וז"ל איקדס מיניה כהניא וז"ל רבי חמי מפיס דרבי יוחנן חלין שפתיא דוכנתו, וכוון בהקדש רבי איקדס על שחיתו עמיה תלמיד חכם לטני כדעילי רבי חמי ורבי אכס ויחיתו רבי סכ"ה הדעו ס"ה כחמלן סדר איקדס חתך רבנא חתך רבי חמיא חתך על מלכא פ"ה סאמור עמיה תלמיד חכם רבנא דאיהן לסעתיא עוד ולפאיהו חבירי וזו רפס חתך ויאת יותר מרכלאנאם סאמס מתיקוס אחוה לחבר וזו שולס יותר מרכלאנאם סאמס מתיקוס אחוה לחבר וזו חתכוהו נמי:

שלא נקרא שמו על סדרו כמו באמרו פקד חלק פ"א.
 ח"ו בדורות אלו לא יזכירו שם על ספרים. ואמרו
 שם היה שונה להם שלא נקרא הספר על שם בא' ;
ועתה אחר שינוי הדורות שמונן הנאונים כל מחבר
 ספר כותב שמו פיו ה' להזכיר כמנהגם ושאינו
 התנאים ואמוראים שכתב בספר התמידים 'ו' פ"ד
 ד"ה מהם כי שמו ז' שאל לזכור שמו לפני פליטותיו
 המאואל היו מתרים גם כזה הדקדוק ויטותם לשמים.
 החזק מונן הנאונים על פתח לא מל"ו שם מנהג כזה.
 ובמהם ש' גדולה לנוסח כ' גדול יתום ייחוס דמח
 רוחא כ' מורס עברט סוף שאל וכלה לקיים גם
 הדקדוק שלא יגבר שאל ידוע גדול ואש"ל דלנו להם
 וכוונתו לשונם. איכה לוח פסדים גדולה לסכאות חסדות
 יתר ממנה גליי ונדבילי עולם. ועיין בתנחומא פ'
 במדבר ד' ה"א פ"ב דעון ;

צא ולמד מהרבה חכמים מר"ב אביבא פלוגי שהם שטיא ז"ל לא הוה שמו על ספר הזכרונות לא היה לבניו שידיעו שיהיה שם בזה כהם ולא יוכירו שמו עליו ואחרכא יפשו באופן שיהיו יכירוהו בדרך שפשה הוא ז"ל כספר הזכרונות שהיה וסדום מאנה. ומה הדיוט שיהיה וקראוהו דבר שחלל על שמו שיהיה מוכר:

והנראה שדוקא כפער בזכוניות שהוא תוכחת מוסר
 בכל מה שכתבתי העולם. כזה דוקא לא
 ראוי להזכיר שמו שלא ליתול גדולה שהוא מוכיח ואין גם
 אחד גדולה שראוי לכך וישעיהו אחרים. אבל על תשובותיו
 לא מלה לא לכו:

ורע שם כחתי' לזמון הנזיון כל מחבר ספר
 כותב שם עליו כתיב' שדוע המחבר ועל הכוב
 חי אומר. דלע"ג דר"ק ור"א"ס ור"א"ס לא כתב
 שקדמות ולא כתב שם ז"ל חיברו. כיון שחלומים
 ידוע שם ז"ל חיברו וס' פסח' שדכ' כמו שיתכן ס'
 דמי וועד שנאם ור"א"ס קור' ס' הספר אשר י'
 וס' המדרי. וס' פסח' אשכ' פס' כתוב ונכל'
 וכבר נודע. וס' מחינת' וס' כתיב' אין בידוע פס' פס'
 ואשכ' דס' פ' כתוב. ור"א"ס' חסר פס' פס' נלדיו
 חלומים ופס' פס'. וס' הכיון ככר ס' אין חס'
 ומה שנא' כלי ידוע' סוף ספר שלום וס' הכי'. וס'
 מחבר' חסות' שנא' ס' הכר' ולא נודע פס' פס'
 שכתב חסות' אשכ' כחמית' ס' נודע מ' פס' פס'.
 ור"א"ס ידוע ומחבר' כל א' בשם, וס' פס' פס'
 חלומים ידוע. חלון נודע' לרוב' כתב שם ו' פס'
 חלומים ור"א"ס ידוע ס' פס' פס' :

וְכֵן אַחַד דִּלְמִיקָה דְּרִיטָה פִּירְכָה דִּסֵּה סְבִיטָה הֵרֵב
פִּסִּים מִיִּצְרֵיט בְּחֵן לִי טִרְךָ הַלְוִיכֵס הֵרֵב
לְסִיט מִשְׁתִּיזִי וְכֹכֹבֹת דְּקִיפִי שְׂמֵחַ גִּילָא אִין אֶרֶץ
הַלְוִיכֵס מִן כְּמַל דְּכִסִּים חֵלֵק כִּי יִסְרִי לְקֹלָנוּ מִיִּסֵּה. פִּתֵּס
כִּי רוּחַה דְּלֹאשְׁכָּר לִרְרִי הַלְוִיכֵס סֵכֵס לְסִיט מִשְׁתִּיזִי
דְּכֹכֹבֹת וְאִין אִין אֶרֶץ מִתְנַלְמֵס וְאַחֲרֵיהֶם וְקִיפִי עֲשֻׁלִּיטִס
מִשְׁתִּיזִיכִס. וְכֵן יִרְכֵן כִּי אֶרֶץ חֵלֵק לִיכָּה וְהָאֵן וְכֵן יִסֵּה
קִפְּזֵס חֵלֵק יִכְסֵּס לְסִיט מִשְׁתִּיזִי דְּכֹכֹבֹת. וְכֵן יִסֵּה
מִשְׁתִּיזִיכִס וְכֵן יִסֵּה מִכְרִיסִי שְׂמֵחַ מִתְנַלְמֵס וְאַחֲרֵיהֶם דִּין
אֶרֶץ שְׂמֵחַ מִשְׁתִּיזִיכִסִּים הִכְרַחֲסִים יִגְדֵּל כַּח מִשְׁתִּיזִיכִסִּים
טֹכֹס עֲלֵי וְשִׁמְשִׁוִּתִּיזִי דְּכֹכֹבֹת. וְכֵן לִרְבֵּי מִתְנַלְמֵס
בְּקִפְּזֵס דִּין כִּי כְּחַח מֵל מִתְנַלְמֵס שְׂמִיזִיכִסִּים לְגִבּוֹד
וְאַחֲרֵי כֵן מִתְנַלְמֵס וְחֹחַ לִיכָּה דִּין וְכֵן יִסֵּה
וְקִסֵּס לְחִלְזֵס כֵּן וְאַחֲרֵיהֶם חֵחַ כֵּן כְּלֵחַ וְכֵן אֶסְקִי
כְּחֵסִי פִּתֵּס וְכִסְרֵי יִשְׁעִים מִיִּתְרֵן בְּתַתְּחֵלס פִּתֵּס מִשְׁתִּיזִיכִסִּים

לכוזר כסס אחמי איזשפיר רבי יצחק ללוות לרבי יוסף
פל זה, ודלי דר' יוסף דאין כסמו כי חייב הוא נוס
בסך המדס אלס משמח יצחק קשירא לכוזר סימור
וכסס האומד ארבי ידש כי כניטל. לכוזר סי' ר' יצחק
לסטוי אחא דר' יוסף יודר כזה. אחס חל עליו
חוצה בל"ר כל שיש כחון ססס לר' יצחק דלכפ' חנא
ללוות"ם חס מחאר דלח כרם מדי דלח כסוס דס"ו
כסוסת יוסף ומקל סססס ססס וחסר ססס וינידנ
לסחיס ומקנלס דין מדיו. סלס כיון דר' יוסף סול
יומר ססס דסכרסו דסססוס סססו מקנלס מירס כי גדול
רבי יוסף כסוסו וסקנלס סול סוסס מל"ר ססס
ובסוסוסו וסוסוס:

[illegible]

אחרי כותבי מדות ליד פ' תחדש מלך ורחמי' שרש
בלאן קודר פ' וזל תחדש מאיטין מלך
דלחא חמינא דתימא לון משמי. וחדש דפסיתא שיחמך
חושא משמי וזל חמקא משמי שפדרי יסודא יחמך
דחוש' פ' תורה ונחמך דכרסיה מוכר שיחמך ר' יחמך
חושא חושא דחושא ונחמך דחוש' יחמך חושא חושא
לכחויי שמי של ר' יחמך ודיקא דחא תימא מלי כלחוייחא
ותחדש מאיטין מלך דלחא וכו' עכ"ל ר' כהניסון פ'
שמע' ל' שרש הלון חושא דחא תימא מלי כלחוייחא
ותחדש מאיטין מלך דלחא חמינא דתימא לון משמי כגון
דלחא חמי. וליסודו כנו חושא חושא חושא חושא
ותחדש מאיטין מלך דלחא חמינא תימא לון וזל חושא
וחושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא
לכלל כפי' הכי חושא חושא חושא חושא חושא חושא
חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא
פשיטא וחושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא
בקשא חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא
פ' חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא חושא

ואחר זמן ראיתי דעירוש כפר מקדש שנק' סנו' מאיש
ליקח מו"ה בספר זכרי חסד שהוא קאר ית
יקר כידוע. ואני הכדוע בתנתי דעתי הקנרס לפיל
בספר זה' יאיר פייטנו כי"ר :

זכרונות כבר כתבנו לעיל דלעפין דלחן דוונט
כמה פנים מיוחדות לאין סוף לאוסר
שמו דקמי נגלות. וכל הקידור לאס ודיעס
פחד גדול יקבלו דרכיו. ומה שמאספס
מחבר דבור שמו הספד של שמוס
סעם שיהיה לזכרון לו ולדעו אחריו
מחליף הספד שמוסיר שמו לזכרון
מחליף ספד שמוסיר שמו לזכרון
מחליף ספד שמוסיר שמו לזכרון

הג"ה מנחם ציון

(בא) וְחָלַל כְּטָעַם עֲטָמָאֵל פִּיָּם וּתְאֵחֵר אֲחֵרָה לְמַחֵר כֶּסֶם מִדְּרָכֵי דְהָאֹרֶז דְּכֶר כֶּסֶם אֲזֻמֵּר מְכִיָּא גִזְלוֹה לְפִנֵּס
וְחָי' תַּחֲנוּם סֵם שִׁנְכֵב כֶּסֶם פֶּל שֶׁז' פִּיָּם וְיִלְכָּחֵךְ חָיִיב בְּשֵׁם מוֹד דְּנִטְו לְתַכּוֹב שְׂמוּ פֶל הַסֵּפֶר לְהִידֵּם
גְּלוֹר אֲתֵרוֹן וְזֶן כֹּחַ כְּמִלְוֵד וְזֶן גִּבְרִית גִּבְלוֹה כִּלְכִּיל וְעֵצִיב בְּהַקְדָּמַת כְּמִלְכֵּל ק' מַכְלֵל יוֹסִי (דִּלִּי) כְּפִי' הַסֵּפֶר
סְטוֹב סֵם מִמֵּן טוֹב טוֹב פִּיָּם :

מערכת

ספרים

כה 49

(נח) זעירא. ראיהו קונטרס מב"י רבינו
מהר"ו ז"ל שמו מאמרי
זעירא ובו דרשות כמו מדרש ונראה
שחיברו רבי זעירא:

(כס) זקיקין דנורא ובעורין דאש,
הוא ס' נרפס בעיר פראג
שנת תל"ז. חברו הרב החסיד המסובל
מהר"ר שמואל הידא והוא פירוש הנא
דבי אליהו הנרפס ביינציא מלא מעיות.
והרב הנזכר בקרושתו ובשקירתו ה' האיר
עניו ונתגלו לו הנסחאות האמיתיות
והנה מציב לו הנסחא הישנה והנסחא
המחודשת. ויפרו"ש לרוב באור רחב
ועשאו שלשה חלקים ובראשם הקדמות
הנקראות מר קשישא ומר ינוקא. וחלק
ראשון הוא פירוש סדר אליהו רבא. וחלק
שני פירוש סדר אליהו וזמא. וחלק שלישי
הוא באור לפרק עשרים מסדר אליהו
וזמא. ולהיות הפרק ההוא עמוק עמוק
ובו תעלומות ורזי דרזין והאריך הרב

בפירושו ויעלה כמו מאה פליגוס
פירוש הפרק הזה לבר. לכך הוא חבור
בפני עצמו והוא חלק ג'. ואני הצעיר
לא ראיתיו לחלק ג' ברפוס וזלתי השני
חלקים הראשונים. ושם בהסכמת הגאונים
מפליגים מאד בשבח הרב הסחכר וקורושו
ומכללים הם הגאון מהר"ל שמשון בכרך
אביו של הרב חוה יאיר והגאון מהר"ר
שמואל האידינוכר בעל ברכת הובח ב':

(ל) זקן אהרן שו"ת מהרב אליה הלוי הרב המחבר מאמר כל דאי הנדפס בס' תמתי ישרים כמש"ל במערכת א"פ. (עיין מ' אליה הלוי כח"א):

(ל) זקן אהרן ושמן המזבח רשות
לרבני ראגוזה (כ)

נדרשם בויניציא ויש איזה חידוש מהרב
המגיה מהר"ם זכות :

דער הערץ ווילן אלע כעט ווא נאכא מלמד סטנדיא פיש
האט פאר אים מלאה סוף לערניו מען דערנאך רכש פ'
כעס קיין באהר רבי פנחס כן ירד מאלס אהם.
ווארט כעסא'עס' ווי דורש'ן ר'ע רעו מאל וכו' כהא
אמר הקב"ה מחר בני דעבור אליו חייב פאר רעס
פנחלה. וועגן דעמאלס אן יומר דעסלויס לרק כדור
אמר שמועס פערמאל אהי נגמל הקדבור פערפוזי דעביות
וכנס שיש חילוק מעמ' רכיוט ישיב ויחן למח' דקמ
פס אפי פמתי אל אחריו אלא אפי' לנדב. ונפ'ו' חתין
כאם שטעט דעכל ויורשמי כעפאן מעת דגמל החסידים
לפי מקדירם לפי עמנויותם אלא פליס בוס קערדו :

וזה היותם באחרונה כמור דף נ"ו קצאי' ובתראי' אתרינן
וכר' ולבון כדוראמר פ"ק דבבא' אש' לתוס' יכול
לגבול' הכסאות' וכו' אתרינן כסאות' עיינו'
ולפי' כפי' כפי' הקדוש קוד' לכל דלוק' יו' כח בשמחו
לשאל' ודוא' חומר' מה' באומר' הדלוק' למשם
הי'היה' אפס' שכלכ' דלוק' למס' כישיבה' חומר' מידות
ויוכר' כס' כפלי' עמו' כח' אה' כס' בשמים' ממעל' כל' יאמר'
ויוכר' יריבה' השפע' ויתחורר' המלאים' ובשתותיו' דוכות':
וכבר אחר' דכניכול' חומר' חומר' כמה' שפוח' הים'
קודם' שיבוא' רבי' ליתעור' כלסם' בשמחו' וסן' בעדום'
מיים' אכתי' פ"ק דגיתין' דכניכול' חומר' אכתי' בני' חומר'
ואף' כ' חקתי' כס' כדמ' פ' חזן' דורבני' ו' ועשי' ו' כסתי'
קטן' ראש' דוד' פ' חקת' דף' קכ"ג' פ"ב' פ"א':

(כו) זמירות ישראל
כמנהג אימליא
וכו' כ"ב סדר

הדרווח דף קס"ז. זה אינו והוא להרב
ישראל זאנאד"ה שהיה מ"ץ בק"ק
עזה (כ) והיה מריץ אנרותיו לרבינו
בצלאל אשכנזי ולהרב שהרימ"ץ כנארה
בקונ"ט מיס' ישראל אשר בסופו (כג)
(וכתנו מ"ס רבינו האר"י זצ"ל אשר שירותיו
הסוכות נעמים וכו'). והרב מנחם די לונאנו
בס' שהי' ידות משיג' עליו בענין השירים.
והרב ישראל הנזכר הוא בנו של הרב
החסיד מנחם האר"י זצ"ל הרב המחבר
לקח טוב בכ"מ בדפוס מערכת מ"ס אית
נ"ו (עין מ' משה נאנאד"ה נח"ס). והרב
ישראל הנזכר הי"ל איהו חבורים כמו
שתראה בהקדמתו לזמירות ישראל (כד)
ועוד יש חלק שני מפורסם בכ"י ונקרא
שמותו ישראל (כה):

הג"ה מנחם צייז

(גב) ושיהר בשנתו במ"ש כמנהג היטלית וזה אינו אחרי דעו' הפדרי' וגו' (קמ"ט מ"ט) יודי' רבנ' המכ"ל"ל הכנסתו
לכדרי' כפ' ח"ל' והרב חיד"א בהגדר' לזה שראו' לרבי' נגזרה שבו' ש"ך בק"ק עזה מ"ט נראה מזה דכס"ד' לא
ס"ל בו' ובאמת ר"ב נגזמו בשמות מ"ט (ונמלא' חללי' בכת"י קטור' ומצירות ישראלי') :

(כג) וכן הרב מוסריי יזכר ע"ס והרי"א ממודיעה כי עליו בנים ואמירת ישראל לא קם בישראל כישראל וכו' ע"פ
(כד) כמו כי עמי אהב ע' אהב כי מקובל ישראל דרשות וס' כלי מחזיק ברכה (דו"ר בע"פ) ודיני שריב כתובים
מכונה בשם שוחטי בילדים (א"ד תשי"ח):

(כה) ונדעם זה מקרוב ביוזמה (אחרת!) תלמי מכיריו היקרים מבונים בשם שומרים וחולי הוא הח"כ בפי' נתא' ככתמי ויקראים בשם שארית ישראל גם נדפס ממנו סדר תנאים ראשונים ואחרונים בין ישראל (אנשים) עובדים מיד פולחן:

(ב) וכן על כנדי הכרן כעיד עניו שחי יושב כחשנית מנחת לבנת ופי' הקלר יושעות יפקד סוף מלוקס מפי' זקוקין לנורא:

(צו) להרג מו"ס שלמה חושב ויגבדו מו"ס אהרן הכהן דרושים פדר תנ"ך (ופח"א א' קרי"ט וס' כ"א):

(לח) **זרע אברהם** שו"ת על ד' טורים בשני (איומר תל"ד)

חלקים למורנו הרב הגדול קרובנו מהר"א יצחקי כמ"ש בנרפס במערכת אלף. (עיין אברהם יצחקי נח"א):

(לט) **זרע אברהם** פי' במדרש ופי' בהגדות ירושלמי

להרב מ' אברהם ז"ל ראש ב"ד מק"ק גלוגא, וכמה פעמים נרפס פירושו במדרש עם ידי משה כמ' ופירושו בירושלמי

נרפס אצל יפה מראה שנרפס באמצעותם. ובן הרב ז"ל הוסיף קצת מ"ס כבוד חכמים

דבריו ז"ל:

(מ) **זרע אהרן** על התורה למ' אהרן ייטלש ז"ל נרפס

בפראג שנת תקנ"ו:

(מא) **זרע אנשים** כ"י השו"ב מכמה רבנים ראשונים

ואחרונים ובו זרע סימנים:

(מב) **זרע ברוך** ב' חלקים וחלק ג' לנכדו עיין במערכת

בי"ת. (עיין מ' ברוך ומ' ברכי' נח"א) דמ"ד.

ונכדו חיבר עוד זרע ברוך חלק ד' באור גדול על התורה ומזכירו בח"ג בכמה מקומות ומהם פ' וירא ע"ש:

(מג) **זרע יצחק** מהרב הכולל מהר"ר יצחק לומברוז אב"ד

ור"ם בעיר תונים והוא שיטות על דוב התלמוד. והוא היה תלמיד הרב המובהק

כמהר"ר אברהם טייב שהיה מעיין גדול וחיבר חדושים והנהגות על סדר קדשים

קודם שיצא לאור מ' ברכת הוצה הרב אברהם הנזכר היה מתבודד בעיין ואפילו

בלכתו בדרך. והוא היה תלמיד הרבנים מהר"ר צמח צרפתי ומהר"ר אברהם הכהן מעיינים מופלגים ושוקדים על

התוספות ומהרש"ל ומהרש"א בהפלגה:

והרב מהר"ר נחם הנזכר היה חולם כשתים נדחק ערש ועתו כבדו רגלו ואתרחת ליה טוס ופי' דקס עליו שלח מלאכו וירפאסו וכמו רגע חזר לבריאותו ולידתו והמטעם טרא. כי סיפר רבכ ז"ל שכלל אליו אלפי זכור נטוב ואמר לו שיקבל עליו ללמוד כל ילד

בית מלס לכל ילודים בעיר ויתרפא. וקבל עליו ותיקף

(נב) **זקן שמואל** למהר"ר דניאל שמואל על (איומר תקע"ז)

קצת לשונות והלכות המיר ויש לו שו"ת בתשובות הרב כנה"ג חדשות מעתה. ויש לו תשובות בס' מרכבת המשנה למהר"א

אלפאנדארי הל' מוכה ושקיל ומרי עם הרבנים מהר"ש הלוי ומהר"א ו' חיים

רבני איומר ע"ש באורך:

(נג) **ס' הזקנה** (עיין חכמתא רבתי):

(נד) **זקני יהודה** כ"י הביאו הרב מהר"ם חאניז בס' לקט הקסח:

(נה) **זקנת שלמה** חיבר הרב הגדול מהר"ש אלנאזי הוקן

המלומד בנסים על העמוד והטור בח"מ והיה ס' גדול כמ"ש הרב עצמו שהיה

צריך ח' מאות נרושים להדפיס ונאבד כה'. ושמענו מוקני שער נוראות על הרב ז"ל

ובשמים ממעל לחש"ב לפי שלמד תורה לשמה ולא נהנה בכבוד תורה. וזכיתי

להכיר לגדול הדור אב"ד ור"ם בארץ מצרים בן בנו אשר ישא את שמו עיר

וקדיש זקן שהגיע לנבירות והותר. ובחסרו סמך ידו על ראש הצעיר אני

עני בהסכמתו לקינטרם שער יוסף וברכני רב ברכות. ועיין בח"ב מערכת שי"ן

אות ק"נ. (עיין מהר"ם אלנאזי נח"א):

(נו) **זר זהב** חיבר הרב המקובל מהר"י צמח על כל ש"ע א"ח

על כל סעיף ממש כמה שאמרו בזהר ומדברי האר"י זצ"ל ושאר ספרים וחיידושו

של הרב מהר"י צמח עצמו. ומרוב דוחקו שלחו להתחכם השלם הדיון המצויין כמהר"ר

בנימין הלוי תושב קושטנדינא והוא שלח לו מתנת יד. וגם ס' זה אינו מצוי אלא

שראיתי בס' גולל אור שמזכירו. והרב כ' בהקדמת קול ברמה שס' זר זהב הוא

קרוב למאה פליגים מכתובה דקה:

(נז) **זר"ה יעקב** חיבר הרב זרחיה גומא ז"ל על ד'

טורים בפלפול גדול כ"י וכמדומה שנאבד:

הג"ה מנחם ציין

(כח) וקרא אל השמים טרם נמר כסרו זקנת שמה ופי"ו יי' מכלל עוד ראי' לפי' כח"א לקח (אות פי' י"ב) כשם דכתיב קשיא דס' הפטור וס' ר"י במה מנח' עמלא דלחכסיה דכל מי טעם ביאור עליהם לא זכה לנפטר

שנאבד הכיורא או נפטר כתי' ימיו ט"ס וגם' שנות חיים פ' חיי תמלא סכסד על מנתו שלשנאבד:

(כט) לאכיו ז"ל ומ"כ בעיר וויסן י"ו טבת תפ"ו:

למ"ד' בשנת ת"ו (כרך כני"ך בקרב"ך) ח"א עד פרשת דברים פה הג"ס טערת לני לניסו מוסר"ס (נמו"ס שלום מעליה) חתן הגאון בעל תי"ט שפטר כתי' ימיו כלי זרע כרך וכמשי"ס חתני הגאון כהסכמתו ד' קראקא

ובס' חכ"כ (ר' כר"ך) נדפס בא"ר ח"ב, ומעוד"ב על כל התורה כהסכמת הג"מ יתכן אלוטכ ונדפס פי"ב בהמבורג תת"י ובא"ד תת"י וחד"ד לנכדו פן כתו על הגדות הש"ס ספדי"א תת"א: ובכ"פ כתי' את המג"ע בשם מורי:

מערכת

ספרים

כ"ו 51

ומדנין תורה בישראל כמדר"ר ישועה הכהן טעני נר"ו
ס' אלהיו עמו ועל כ"ר :

(מד) **זרע יצחק** (עיין מהר"א אונלוי בה"א):

(מה) **זרע רב** דרשות הרב החסיד מה"ר

מסעוד בן גנון נרפסו

מחדש בסוף שו"ת יכון ובעז :

(מו) **זרע שמשון** דרושים עה"ת ובאור

מאמרים תמוהים

מהרב המקובל ח"ק מהר"ר שמשון נחמני

תלמיד הרב הג"מ אפרים הכהן מאוסטרא

שהרביץ תורה בקק"י מודינא ומרבני

מנטובה מהר"ר אביעד שר שלום באזילה

ומהר"ר דוד פינצי ובקבלה מהרב מהר"ר

בנימין הכהן מריגיוו. וחיבר תולדות

שמשון על מס' אבות ונרפס יב. ושמעתי

שהיה בקי בקבלה מעשית וצוה לנגזר כל

כתביו בקבלה בקברו :

חזק נתרם. ומסיום ההוא כך היה מנהגו ליתן ליל
שלוני המילה במקום שיהיה ולעסוק בתורה כל הלילה.
וזה שמעתי מה"ח ששמע מוקד אחד שהיה הוא בבית
הרב בשעה שנתרם. וזכרנו לספר ממעשיו של הרב ז"ל
ומהם להסיר על השבת הוא בעלמו כיום ששני חוזר
חלילה ויחיד כבערי טיולה שיעלו בערב כדון. ואחר זה
נשאו לו לך עהור והלך לפע"ק ירושלים ח"ו ואלו הבעיר
רדתי גליוני הנמרות של מדרש הקדש בית יעקב
מלאים זו מחידושו וחזות ל"ן ופלת. ומורי הרב
זלה"ה בספרו נחפה בכסף ח"ח סי' ג' דף י"ג פ"ב
מביא הנה"ה אחת וחזות ענה ל"ן ומורי הרב שקול
וערי ענה לא) ונהירא כי אני הייתי תלמיד קטן בלוח
פרק שומד ומשמש לפני מורי הרב זלה"ה ויהי עזו לא
נודע מי בעל דברים. והרב אברהם המזכר פעמיד
תלמידים הרבה מעיינים גדולים שלמים וכן רבים.
וכמעטו ממנו נהג הרב מהר"ל המזכר ובשקידתו
ופנותתו ושלמותו ע"פ מדותיו כי חיות סנה הפלח
ענה הגדיל חושב והרביץ תורה הרבה בעיר המהוללה
חוטם בשתי הק"ק חונונים וקק"י לוגורניות
וכתובות כפיו יתח. וי"ח שהרב מהר"ל תלמיד מהרב
ל"ה סנה. והספר זרע יצחק סנה' נרפס בעיר חוטם
וספדיו הכחם שלם עספר וממר גניד ומלא א"ש חסד

ח.

(ט) **חבור על הרמב"ם ועל י"ד והלכות**

גיטין (עיין מ' אברהם יחקי

בה"א):

(י) **חבור על ד' ש"ע**. (עיין סדר הדורות):

(יא) **חבור על ש"ע**. (עיין מ' יעקב

חאניו בה"א):

(יב) **חבור על ש"ע א"ח**. (עיין מ' שלמה

עבדלה בה"א):

(יג) **חבור על ש"ע א"ח וקצת על**

ש"ס ורמב"ם (עיין מ' דוד

האסן בה"א):

(יד) **חבור על ש"ע י"ד**. (עיין מ' חיים

הכהן מעיר ארס לובא בה"א):

(טו) **חבור על ח"מ**. (עיין מ' שמואל גאל

בה"א):

(טז) **חבור על ח"מ ותוספות על סמ"ע**.

(עיין מ' אורי דלונאטס בה"א):

(יז) **חבור בשמות הגיטין**. (עיין דברי

אמת):

חיבור

(א) **חבור על ספר בראשית**. (עיין

חווה דוד):

(ב) **חבור ע"פ גורי האר"י ז"ל**. (עיין

מ' אהרן ברכי' ממודינא בה"א):

(ג) **חבור על רבינו ירוחם**. (עיין מ' אהרן

לפפא בה"א):

(ד) **חבור המוקצה לה"מ**

דמרגנמאלינא

(עיין ספר העזר):

(ה) **חבור על המקרא ועל כל המשניות**

ועל כל הש"ס וזולת סדר

קדשים. ועל הרמב"ם ועל הרא"ש ועל

הטורים. (עיין מהר"ר משה' אדרת בה"א):

(ו) **חבור על סמ"ג**. (עיין מה' חיים

אבולעפיה ככ"ר דוד. מ' יהוסף

קונקי בה"א):

(ז) **חבור על הריף והרמב"ם והרא"ם**

(עיין מה' יוסף מעראני בה"א):

(ח) **חבור על הרמב"ם**. (עיין מ' יהודה

הכהן מ' יוסף קורקום בה"א א):

הג"ה מנחם ציון

לא) והג"ה על עור וכ"י נרפס בס' ארץ יכוד ועל הרמב"ם בס' יתר הכו ומ"כ בעה"ק ירושת"ו חש"ו (ועת"ל
י"ג):

לב) בק"ק ליווארנא חק"כ בסכמת דודו אחי אמו מו"ה מנחם עזריה פאלוואה:

א) וכן כרדכ"ז סס. וכעת כשרינו לדום בוארנא על ג"ח הראשונים וכן כר"י קורקום על ח"ג מהרמב"ם כמ"ס
שנאון מלוכב בעשית ש"ס כנסכמתו לפ' ברנכ סמולט הכדפס סס:

הוכח ושמך מ' חזק (תקמ"ד):

יב) ועת"ל מ' כ"ח וי"ד קי"ח ובח"ג ג' ל"א פ"ס וכדפוס אוסטרנא תקנ"ו הסנו לו סס שחי-מכרמיו ומלא
פר כיום נרפס רק כסס זה ולמ"ס נסקדמת ס' זכרי חמה ס' נקדא גם כסס מעשה נרפס פ"ס:

(יח) **חבור** על התורה ועל הרי"ף והרא"ש והסור. (עיין מ' שלמה לוריא כה"ח):

(יט) **חבור** על התלמוד. (עיין רבינו יהודה בן גריון אלכנולוני כה"ח):

(כ) **חבור** על התלמוד והפוסקים. (עיין מ' שנתן הכהן כה"ח):

(כא) **חבורים** ככל חכמה. (עיין מ' חיים ויטאל כה"ח):

(כב) **חבורים** בחכמת האמת. (עיין שדה סלקין):

(כג) **חבורים** על הש"ס (עיין טורי אבן):

(כד) **חבורים** על הש"ס ורי"ף וסמ"ג ורש"י ובשאר חכמות. (עיין מ' יהושע סלק כה"ח):

(כה) **חבורים** (עיין מ' בנימין קאזיס, רבינו יוסף טוב עלם כה"ח וזולתם):

(כו) **חבצלת השרון** פי' דניאל להרב מהר"ם אלשיך

נדפס בקובץ קטן בחיי הרב ז"ל. וגם שושנת העמקים פי' שיר השירים נדפס בחיי הרב ז"ל ש' שנ"א. ואח"כ נדפס חבצלת השרון בקובץ גדול עם פי' שני חזון למועד ועוד נדפס עם פירושי פת הקמח להרב מהר"ם חאנוני:

(כז) **חבר הקני** חיבר מהר"ח הבריא פי' על ספרא וספרי וראיתיו כתב יד ומביא קצת ממנו הר"א נידוליא בפירוש הילקוט ב:

(כח) **חגורת שמואל** באור על הרב הלבוש י"ד מרב אשכנזי מסי' כ"ט עד סי' קי"א ב:

(כט) **חרוד הלכות** חרושי גדה למהר"ר אלהנן נדפסו עם סדרי מהרה לו ז"ל פי' הלכות גדה מהש"ע:

(ל) **חרות יעקב** (עיין שיה יתחק):

(לא) **חובת הלבבות**. בסדר הדורות רף קס"ו ע"ב

יש קצת בלבול למען דעת באיזה לשון חובר ומי הוא הרב המחבר. והאמת הברור הוא שחיברו רבינו בחיי בן בקודה בן יוסף בערבי בשנת ד' אלפים תתקכ"א כס"ש בנדפס במערכת בי"ת בס"ד (עיין רבינו כהני כה"ח). והזכירו רבינו בחיי המפרש ריש פ' מקץ ד':

(לב) **חוג הארץ** חיבר הרב מהר"ר שלמה אב"ד דק"ק לבוב והיתה מנוחתו בשלונקי בעוד שמדפיסים מרכבת המשנה ח"ב וח"ג זל"ה וגם' מרכבת המשנה ריש הל' תרומות כ' שחיבר ס' חוג הארץ על גבולי ארץ ישראל:

(לג) **חווה דוד** למהר"ר דוד חזן בן הרב מ' חיים חזן פי' יפה על תהלים על פי הקדמות יקרות. וחיבר ספר אגן הסהר על משלי ומ' קהלת בן דוד ב' פירושים על קהלת בגולה ובנסתר ואלו נדפסו. ועוד לו חבור גדול כ"י על ספר בראשית:

(לד) **חומ השני** שו"ת להגאונים מ' שמואל ומ' שמשון בכרך אבותיו של הגאון הרב חות יאיר ויש בתוכם איזה תשובה ממנו. (ועיין מ' חיים יאיר כרך כה"ח ה):

(לה) **חופת אליהו** דרשות הרב אברהם היבני

מהר"י כולי בספר מעם לועז:

(לו) **חופת אליהו רבה** נדפס בסוף ראשית חכמה

כי כן יסר הרב המחבר זצ"ל והזכירו בהקדמתו והוא מאמרי רז"ל בהגדה ידרו לשערים שער ג' שער ד' וכו' כאשר יראה הרואה שם:

(לז) **חות יאיר** (עיין מ' חיים יאיר כרך כה"ח א):

(לה) **חות יאיר** (עיין גימטריאות נק"ח):

(לט) **חזה ציון** פירוש על תהלים בדרך פדרים וגומריקון וגומריאות

הג"ה מנחם ציון

- (ב) הנקרא ברית אברהם וא"ר הרב כפל המעלות שלשמה כי כונה גם הוא לראות סי' חכר הקי מחובר הוא על הפסוק ולפניו כס נפ' שמי' ה' תלמודי של כג' בעל שפ"ק ובקדמתו שם מונה וסוף עוד מ' שמי' והיינו חכר כהנים על הספרא וספרי חיים על הספרי ע"ש:
- (ג) למו"ם שמואל כמורה סוריאל מלגערב נדפס גם עם כלטש (נרדעבזב תקע"ט) גם נדפס לו מ' עמודי פועל על ג' עמודי פועל:
- (ד) גם מנח לטובה בהלכות פי' האלוני וכס' כד הקמח וע' הקדמת סי' יס"ב לר"ת וכס' שמי' דעות ח' דרך חיים ד' סלטיק ונדפס הרבה פעמים גם עם פירושים נחמדים כמו מנחם סלטיק מרפא לנפש טוב סלטיק ודקדק קודש ופחד יתחק וכו':
- (ה) ונחמ"ל ח"ח ח' ז"ך כהני' מ"ז ס:
- וי"ו ועוד ג' פורים נחתם לו וכתבם מ' סדר שני הדורות וקולא כדויות מלאה עד זמנו וע' בקדמתו ס:

כז 33

ספרים

ח

מערכת

והפסטי מחוץ התנועה הפכו קולור התנועות שאינם כגלגל הראשי בקונפסרס חיים שאל ח"כ כס"ד. וראיתי למקור זיל כנדק הכית ח"מ סי' שמ"ח שמנחה ראיה מתחום התנועה שהשמיט חז"ה אחת והדין עמו ע"פ:

(מח) **חזון למועד** (עיין חבולת השרון) (י"ד):

(מז) **חזון נחום פ"י** משניות ס' קדשים וס' מהרות למורינו

הרב מהר"א נחום ונדפסו (יא) ועוד יש לו פירוש על סדר זרעים גדול בכמות ואיכות והוא בכ"י מלכד כמה ספרים אחרים כמ"ש בנדפס מערכת א'. (עיין מ' אליעזר ו' יעקב נחום כח"א):

(מג) **חזון עובדיה**. (עיין נשאל דוד) (יב):

(מד) **חזיונות** למהר"ו ז"ל ב"י מחלומות שחלם וחלמו

לו אחרים והגדות ומראות. (עיין נלגולס להאר"י ז"ל) (יג):

(מה) **חזקוני** חיברו מהר"ר חזקיה וזיכר אוכל מעשרים מפרשי

התורה והוסף נפך. והרב אליה רבה א"ח סימן רמ"ג השיג עליו מהרב הלבוש.

ועמו הסליחה דהרב חזקוני קדים טובא להרב הלבוש. ובסדר הדורות דף קס"ז

ע"ג הביאו בשנת שו"ט. ואני הדל ראיתי חזקוני נדפס בוויניציא שנת רפ"ד וא"ב

קדם הרבה להרב הלבוש:

שוב כל יליד סי' מנחת יוסף כ"י לר' יוסף ב"ר אליעזר על כתובתו ועל כ"י וס' יין נטון. וכתוב בקדמיה אני יוסף ב"ר אליעזר יסדתי שנת פ"ג לפטע האלף כשני לפני מורי רבי הרב רבי אליקים בן דוד רבי מנחם וכתבתי ט דברי ודברי חזקוני ופסטי רבינו מהם מקולי וכו' פכ"ל. וראיתי בספר שמכיל כמה דברים מחזקוני בכבוד גדול וס' דברי חזקוני שנדפסו. ומזה נראה כמה קדמון הוא החזקוני. ואחר זמן נדפס זה ספר מנחת יוסף מחובר עם פ' הכוספות ונקרא דעת זקנים וראיתי בקדמויות מנחת יוסף שהשמיטו תיבת חזקוני ואפשר שהיה נכונה לפי שהיה מביא דרכה מחזקוני בלי שום חשש והשמיטו. אך עם כל זה נמה שנדפסו בשלוש תוספות שטוח מחזקוני בתוך דבריו:

(מו) **חי בן מקיץ** כתב סדר הדורות שהוא ב"י ואני

ראיתי

תימטריאות חיברו הרב החסיד המקובל קדוש יאמר לו כמורה"ר עמנואל חי ריקי הרב המחבר משנת חסידים ושאר ספרים: (מ) **חזה התנופה** מוכירו מרן בב"י והוא מתלמידיו

הרא"ש שקיצר תשובות הרא"ש ויש בו חרישים:

זיכני ה' וראיתי כ"י והוא קצצר תשובות הרא"ש שקיצר הרב ר' משה בן

הקדוש ה"ר משה די ברושליש והוא קצור כללי הרא"ש שנדפס (ו) ונוסף עליהם ס"ד תשובות הרא"ש חדשות

בקיצור ואלו הם"ד תשובות הציב לכדנה אחר הכללים. והרב הנזכר כותב

בהקדמתו שקרא הספר חזה התנופה יען כי הורם מזבח תורת שלמי הרב השלם

אדוננו הרא"ש להודיע כי מתלמידיו הלמיד הרב אנו ומימינו אנו שותים ומפיו

אנו חיים. ובתשובות הרא"ש דפוס וויניציא שנת שס"ו [יש] קצת תשובות מחודשות

ושם נמצא קצורים בחזה התנופה. ומה שמביא מרן ב"י בשם חזה התנופה הוא

מהס"ד תשובות שבסוף הם' המחדשות (ח):

וכשראה בני ירד נפשי החזון הוא זה חזק התנועה או אמר אלי בני הוא החכם כולם וכו' וכל

כמה"ר אברהם נר"ו חיי מר דברך כהפס דק ח"א סי' ל"ה דף ק"ע פ"ג שאלם כמחשבה לפניו ותשובות

הרא"ש חולק על תשובת חזק התנועה וסבב על מרן דכ"מ סי' ל"ז פסק ב"ש כתבונת חזק התנועה. וכתב

ואין למר במרן לא ראה תשובת הרא"ש שאם היה רואה תשו' הרא"ש גדול כהחזונים לא היה מניח סברתו ופוסק

כחוזה תשו' וכו'. שהרי כ"ד סימן רל"ב כיוצא תשו' הרא"ש ופסק כן ב"ש וכו' פכ"ל. ומזה נראה דנפס

מהרב היולדה ומחזיקה לתשו' חזה התנועה (ט) ואני שמע ליה למר כי הוא הרא"ש עצמו הוא רמי דידים

חדידים ותרין יתיב. ולא קפס תלומדיו על מרן וכתב מה שכתב. ואני שכתבתי לו ירד נפשי הענת לראות

ואין זה תימה כי ספרי וכו' מנחם בלך רחוקה נקדן וזית ואין להם מכיר:

חזה התנועה למדני הרב כהנ"ג נדפס כח"א סי' ס' ב"א כהנ"ג ב"י וד"ב סי' ל"ז בהנ"ג ב"י אות ה'

מוכת שלא ידע מהותו של חזק התנועה שהוא קצור תשובות הרא"ש כמ"ס למל. פ"ן דבריו הרב כהנ"ג שם

ואתח תחום. וע"ן ב"י ח"מ ר"ש סי' י"ב ודוק. וכתתי

הגיה מנחם ציון

- (ז) וע' קה"ח ח"מ סי' פ"ג ושו"ת שער אשר אה"ע סי' א':
- (ח) וכ"כ בכ"י אר"ח ר"ס ש"א (ומאמתי כ"י חפזין להרא"ש שכ' וכן שמעתי ממורי אחי ע"פ):
- (ט) אהל ודלי ידע מהם שכתבו תלמיד הרא"ש וכמ"ס בנתיב בני חיי י"ד סר"ב ע"פ:
- (י) וכו' וכו' שמואל ב"ר וזליראו (דיו"ש ע"י):
- (יא) קצתם תיקו וכתב נדפס בווינצ' (תרמ"ז) עם המכונות:
- (יב) וכו' דרבות עכ"ל ועל א"ת כמ"ס חזון למועד למו"ס שכתב ב"ר הלוי (ליווארנא ישרא"ל) וכו' מרנני ארם לוכה ובמ"ר ח' אלד (תקמ"ד):
- (יג) ועמ"ל ח' ב"א וי"ד קצת וכתב ג' לא פ"ס ונדפסו אוסטרעא תק"ז הסט לו עם שמי. מהכרתי ושלח פד היום נדפס דק בשם זה ולמ"ס בקדמית ס' זכרי חמ"ס כ"י נקרא גם בשם מעשה נפשי פ"ס:

רכינו שמואל הנגיד כח"א, ועיין דמשק אליעזר, ועיין עוד (שיטה, שיטות) וזולתם ב' :

(נ) **הידושים** על הש"ס דר' יוסף וואשיך
מריילינגין, (עיין זכרון יעקב) :

(נו) **הידושים** על ש"ס וד' מורים,
(עיין מ' מאיר שיף כח"א) :

(נז) **הידושים** על ש"ס ועל הרא"ש,
(עי' מה' יעקב כהנ"מ זכ"י כח"א) :

(נט) **הידושים** על ש"ס ועל הרמב"ם
(עיין מה' יעקב די רב

מה' ישמעאל ו' הכמון
מ' יצחק די מולינא כח"א)

(ס) **הידושים** על ש"ס ותוס', (עיין מ'
חיים ויעאל כח"א) :

(סא) **הידושים** על ס' קדשים דמהר"א
מייב (עיין זרע יצחק) :

(סב) **הידושים** על כמה מסכתות,
(עי' רבינו יוסף הלוי ו'
מינאש כח"א) :

(סג) **הידושים** על מסכת שבת,
(עיין שלום הכות) :

(סד) **הידושים** על מסכת ביצה לכן
הרמב"ן (עיין הרמב"ן
כסופו כח"א) :

(סה) **הידושים** על מסכת תענית ועל
הר"ן פ' בתרא דיומא,
(עי' מה' חיים שנתי כח"א) :

(סו) **הידושים** על מס' יבמות, (ע' רבי'
מאיר המעילי כח"א) :

(סז) **הידושים** על מס' מסכת גיטין,
(עיין הרמ"ך כח"א) :

(סח) **הידושים** על מסכת קדושין,
(עיין נר מלוא) :

(סט) **הידושים** על מסכת סנהדרין,
(עי' מ' חיים כנכנסת כח"א) :

חידושים

הג"ה מנחם ציון

(יד) מילאס לזה מענין ג"ע וגי'הם נדפס בכללי תוך ס' חופש מעמיתים פס הג"ה מהרד"ה ונכסופו נמלא שיר לר'
שנתי פ"ס חי בן מקץ ונ' שירים להרא"ש :

(טו) גם נקבלו מחי' חגדות הש"ס ונסדרו על סדר פרשיות התורה ולקט גם חי'ם דברים מס' יפ"ת וס' שפע שלמה
(אלגזי) פ"י הכר מהלכים והסוף טופר מהלך מה שמירש בענין וקרא בשם תלומדי זכ"י (פרקים תקד"ד) :

(טז) וגם על אלה וקול דרושים מנכרלית פד שמות ודרוש לפ' ואתחנן פסד"מ ת"ס :

(יז) ומחבר לו מהדורא בתרא לחתמו הג"מ משה ר"י ב' כונאש חנדיק לונמילא וטללין אחי חמיו של הש"ן, ורחמי
כדאש יוסף פסחים (כ"ז) ש' בזה"ל רחמי כס' מים עמוקים שמה על מהרש"א כדרכו ונראה שלא טרח
לעין בדבריו ותמה לזי על גדול כמותו שלא עיין היטב בדבריו שכל דבריו כדרכו נאמרו ומי יתן שכל חכמי ישראל
כונמיו יבינו דבריו הקדושים וטוב להם פ"ס שאלתי לזון כסופו : וכ"כ הג"מ יונס לנדסופר כי מנלפדי
כגת רוס"ק ח"א שיעשה אדם ספר בדומה לזה והג"מ יואל כר"מ גד נכד הסופר כ' וכל העולם עליו כחלק
על השכינה :

(יח) והי' נקרא ר' וואלף אלעסקר ועש"ת ט"ב ס' לזי מה שבאריך בשנתי :

(יט) ונדפס על חומ"ת כס"ס חיים סאל להמחבר ז"ל (ליוארנא תקנ"ס) :

(כ) וע' ח"א ג' ג' ואלת ב' וזיין יוד"ו, ומ' השכ"א יבמות נדפס מבי פיעקרוכ תרנ"ז ומ' סר"ן ר"ס
ש' מגילת וע"י נדפס כירושלים :

ראיתי בכ' דפוסים בזמנים שונים
ומיחסים אותו להרב אברהם ו' עזרא יד' :

(מז) **הידושי אגדות**. (עיין מ' שמואל
חילאס כח"א) טו' :

(מח) **הידושי גפ"ת**. (עיין מרכבת
המסנה) :

(מט) **הידושי הגרשוני** מהג' מהר"ר
נרשון אשכנזי

והם הנהגות על יד' וח"ס טו' וקצת
דרושים :

(נ) **הידושי הלכות** על רוב התלמוד.
(עיין מה' שמואל

חילאס כח"א) יו' :

(נא) **הידושי הלכות** על פסחים ביצה
קדושים וי"ב קי

(עיין ראש יוסף כח"א) :

(נב) **הידושי ר' זאב הלוי** ס' נדפס
בואלקווא שנת

תקל"א ויש בו כמה חידושים על שעור
בין השמשות וכמה שיעורים וענינים

אחרים והנהגות על ד' ש"ע והרבנים
בהסכמות שבה יתנו להרב המחבר שלן

בעמק נופי הלכות בחריפות ובקראות ח"י :

(נג) **הידושי סופרים** כ"י למהר"ר
יוסף בן הרב

הגדול מוה"ר ש' אבוהב מ"מ ושו"ת וחבורי
האחרונים על ד' מורים כמו לקט הקמח י"ט :

(נד) **הידושים** על ארבעה מורים ועל
גפ"ת. (עיין סדרי טהרה) :

(נה) **הידושים** על ש"ס או תלמוד
(עיין רבינו אברהם

ממונפלייר, רבינו אברהם ו' עזרא, רבינו אהרן
הלוי, רבינו דוד בונפיד, רבינו יונה, הר"עב"א,

הריב"ש, הרמב"ן, הר"ן, רבינו פינחס הלוי,
רבינו זדוק, רבינו קרשק וידאל, הרש"א,

(עו) **חיים ארוכים** על ש"ע א"ח כ"י להרב קויפמן הרב המחבר לחם הפנים על י"ד ושאר ספרים כ"י:

(עח) **חיים ארוכים** (ע"י ויטא מים חיים):

(עט) **חיים והסדר** דרשות מ' יצחק ו' ג' אמיל (וע"י חק אלהים):

(פ) **חינוך** כ"י כתב בספר פרי מגדים א"ח במשפחות זהב דף ב' בהקדמתו שחיברו הרא"ה וכן כתבו כמה

אחרונים, ובשם הגדולים ח"א מערכת אלף אות כ"ט ב"ה פקפקתי בזה (ע"י רבינו אהרן הלוי נח"א). ובס' שאילת שלום להגאון מ' ישעיה ברלין נר"ו כתב שחיבר פ' על ס' החינוך וזה שמו חנוך לנער ב"ט:

(פא) **חינוך בית יהודה** ע"ת על סדר ד' מורים נדפס בפפד"מ ל"ט"ו:

(פג) **חכם הרזים** מביא בספר ילקוט ראינו בבמה דוכתי כ"א:

(פד) **ס' החכמה** לרבינו אלעזר בעל הרוקח ס"ה שערים

נפלא מאד כ"י כולל כל דרכי המדור והיה כיד הרב סדר הדורות:

(פז) **חכמות נשים** כ"י מהרב מה' שמואל ויטל בן רבינו

(ע) **הידושים** על מסכת חילין, (ע"י מ' משה קאזים נח"א):

(עא) **הידושים** (ע"י מ' אהרן ששן, מ' עזריה יחזקע רבינו שמואל הנגיד נח"א ווילנא כ"א):

(עב) **חיי יהודה** (ע"י מ' יהודה אריה ממודינא נח"א):

(עג) **חיי עולם** ספר קדמון מזכירו המרדכי בהלכות קטנות ומרן ב"י א"ח סימן ר"ן ב"ב):

(עד) **חיי עולם** דרושים נחמדים על בראשית ושמות כ"ב:

להרב המו' אב"ד ור"מ דעה"ק ירושלים ת"ו כמחבר"ר משה בולה:

(עה) **חיי עולם** (ע"י חשק שלמה):

(עו) **חיי עולם הבא** הוא ס' שחיבר ה"ר אברהם

אבואלעפיא בעיגול שם ע"ב וראיתיו על קלף כ"י ב"ד. ודע שהרשב"א וראשונים

ס' תקמ"ח והרב יש"ר בספר מצרף לחכמה זלולו בו כאחד הרקיע ויותר.

ברם קושטא קאמינא חזוניה לרב גדול סמארי רזין ובישראל גדול שמו ואחרי

דברו לא ישנו שהוא מקרב דם' הנזכר ותושע לו ימינו כ"ה):

הגיה מנחם ציון

(כא) וע' מו"ה ברוך חגלי: (כב) וסוד קודם לזה כס"י י"ד, והוא נמצא בכ"י נח"א הספרים ומיוחס לר"י החסיד ו"ל וסודו רבינו יונה החסיד ו"ס מחזיקים דהוא ס' ירחיק לרבינו יונה החסיד וע' מנחת מאור ל"ו כל כ"א ח"א פ"ד:

(כג) קושטא תק"ב: (כד) גם אני ידעתי לראותו וכו' שאלו חללי זמן מה ונעקד הספרים בעיר מינק נמצא לו ספרים שחי' וכתובים ס' ח"י הנפס על המו"ד ע"פ קבלה ולפי ש"ר הנכתב בס' נכסות נקרא החי' ח"י שלום ואולי זולת ס' ח"י הנפס ח"י גם ס' ח"י עולם ח"י עוב"ב ומעשה ח"י חפסיה כ"כ על בעל סה"ד נח"א ח"י עולם ל"ה הכוונה

פ"י על ס' המפורסם כת', הוכח נחמן דוד להרדב"ן, וכשמות כס' כ' ר"א הכוונה כהמ"ס ח"י עו"ב, וע' נקדמת ס' החיים:

(כה) וכל"ס כונתו על הרמ"ק כס' הפרדס שער פרטי השמות וע' גם נקדמת ס' עמק המלך וכס' טוב שלום מ"ד פ"ה. ומ"ס פ"ט וכס' שער השקד ל"ס:

(כו) והוא ס' חקי חיים: (כז) נדפס בראשונה בוויניא ס' רפ"ג ואח"כ בא"ד תע"ז וז"ע על המו"ל בא"ד מ"ס בשער הספר ובהקדמתו וכן על הכת המסכתים מסר"א חלילין ו"ל דנראה מלאכות דהוא פסע ראשונה שבא לדפוס וע"ס לבן הוכח והסדר"ת

מהרב מהר"ד וויטל וכתבו מוה"ר"א מודינא וכו' מהראוי להביאם ככ"פ לדפוס, וכעת נדפס ס' החינוך בלבוש עם ביאור חרוך ומתמוד ע"ד הפעולות להג"מ יוסף באבד אבד"ק עטריניאל ולא הביא חיות ויטל, בלי ביאור השכל דעת ומכנים, וכס' מנחת חינוך יטובה, וי"א כנכסו מוויין וכידו מן וליט:

(כח) ולפי הסדר שלם הוא בלתי קל"ב: (כט) וכס' שאילת שלום סקיע נראה שהוא רק הנהגות ומכנהו בשם ס' קטן שהגיה לחינוך ונדפס ביחד עם הנהגות

לבעל משנה למלך (וויטל תקפ"ו) ואולם כשמונו ברכס דברים מהקדמת החינוך והס' כשלימות כד' א"ד (ועת"ה) ובפרט בדפוס הראשונים וויניא רפ"ג וע"ס:

למ"ד והוא להג"מ חנוך העזר נהרג החסיד מו"ה אהרנס דין מפוזנא וח"כ נקרא ראשית ביטורים דרושים על המופעות וכתובים נמצא גם ח' מכו הג"מ יודא ל"ב אבד"ק פספסני ומכנהו הג"מ חנוך העזר אבד"ק

שנייטער וז"ע על המח' שאל נקבו בשמות נח"א שם וכן בספר"ד ומס' שמעון שם אלא מו"ה יהודה כ"י משנה חינוך בית יהודה וראשית ביטורים ז"ע, (וע' שאילת חנוך ח"א מש"ס על תשובת הג"מ נעטליק בש"ת חינוך י"ב ס"ח פ"ט):

(לא) וראיתי לח"א שרוא לביכית דס' חכם פרוים וסודי ר"י ח"א הוא וע"ס שמתחיל ברוך חכם הכדים והוא לר"א מנחמיה ואולם לא נראה כן מנעל יקוע הראשונה שהביאם כ"א ואח"כ נפ"ס:

רבינו מהר"י וצ"ל סדרי גימין וחליצות
ושמות הגימין :

(פג) חכמות מנוה הגהות וחידושים
על הש"ס (כב) :

(פו) חכמת שלמה הגהות מהרש"ל
על התלמוד (ג)

ושמעתי מתבמי דורנו שקבלו מרבניהם
דמהרש"ל יש בו עומק גדול, והשנות
מהרש"א עליו על הרוב אינן השנות אם
יעמיק המעיין בדברי מהרש"ל :

(פז) חכמתא רבתי דשלמה הע"ה
הזכיר ספר זה

הרמב"ן בפתחתו לפי התורה דר' וכתב
ספר חשק שלמה כ"י שהחוקרים הקדמונים
כתבו שחיבר שלמה הע"ה ספרים רבים
ומכללם : מלכות מושכלת, ס' הריאל,
ספר האלמדיל, ס' הנסיונות, ס' הזקנה,
ס' המשלים, ס' השלמות, ס' המעללים,
ס' היחוד, ס' הדרושה, ס' קריאת השמירה
ס' הרצון, ס' גלוי השקריות, ס' הישר,
ספר הרפאות, ס' האמונה, ס' הבחירות,
ס' הנבואה, ספר שמירת הורו, ספר
כתות החכמים, ספר התכליות, ספר
המראות העליונות, ס' מלאכה אלהית,
ס' בחירת המדות, וחיבר ספרים אלו מפי
המלאכים והיה מתפחד בכתביבתו מאד
לפי שהיו הענינים גבוהים ממנו :

וכתב עוד שם גס' החשק הו' שאלה כספרי קדמונים
הדור הפ"ה ה'ך למלחמה ושלמה ידן כיה למד
תכונת אלל חכם גדול ואחר לרבו ראה נחמה חס אלל
יגלה המלחמה ויכל לשלם וענינו הוא רחוק כי גבר חזק
ואז בלמה נתן נפשו והעמיק נחמיה ואלהב, ואחר
שחמט כפסע בין דפס"ה וכן המות נהפך הדגד ונהרג
המלך השואל וכה אחר נחמיה שלמה כרגני שלמה כרגני,
וראה רבו עומק דעתו ותכונתו ואח"כ למד ממנו, ובשאל
גשלוס דוד המלך פ"ה כהאל לו חכיה יתירס :

(פח) חלוקת דרבנן (עיין כתונת
פסים (דה) :

(פט) חלקת מחוקק חיבור על ש"ע
א"ה עיין בנרפס
מערכת ס"ם (עיין מ' משה אבד"ק ווילנא

נח"א), ונדפס כמה פעמי' עם בית שמואל
מהדורא בתרא ונקרא אפי רברבי :

(ג) חמדת ישראל מהרב מהר"ש
וישאל בן רבינו

מהר"י וצ"ל כונות האר"י וצ"ל מסודרות
על סדור התפלה כ"י ב' חלקים, ועיין
מ"ש בנרפס אות י"ד, (עיין מ' חיים
ויעאל נח"א) :

(גא) חן טוב דרושים פשוטים מתוקים
לס' טוביה הלוי, ועיין
בנרפס מערכת מ"ת, (עיין מ' טוביה הלוי
נח"א) :

(גב) חנוך לנער (עיין חינוך) :

(גג) חנן אלהים להרב הגדול מופת
הדור מהר"ח אבואלעפיא

בעל עץ החיים (ג) וכו' ואתו עמו ספר
חיים וחסד דרשות למד וקנו הרב מהר"י
ו' ג' אמיל וזאת לפניס נרפס בקצור
בסוף ישרש עקב ונקרא באר לחי רואי :

(גד) חסד לאברהם (ג) פירוש על
ח' פרקי הרמב"ם
שיסד קודם אבות חיבור הגאון החסיד
מ' אברהם אביו של הגאון הגדול בעל
של"ה :

(גה) חסד לאברהם חיבר מו"ה מהר"א
אוולאי זלה"ה

ונדפס באמ"ד שנת תס"ה וחיברו
מהקדמות ספרי כ"י ומספרי הרמ"ק וקצת
מגורי האר"י וחיברו בעיר עזה ת"י
בכרחו מדבר באפל שנת השע"ט, ובעיד
ריגיו ראותי ביד ר"ב המקום מר קשישא
מהר"ר ישראל באסן נר"ו ס' חסד לאברהם
מונה מכ"י מר זקנו הרב החסיד מהר"ר
בנימן כ"ץ תלמיד הגאון הרמ"ז ונסתכלתי
בו שהנהגות הם ממעיות והשמטות
שנפלו בהעתקה ובדפוס וחסד כמעט
בכל דף כמה שורות וכמה מעיות וחלופי
תיבות ואותיות, והגם שהוא חד כרעא
אארעא ויהי דוד נחשו ללכת בשליחות
מצוה לא נחתו שינה לעיני עד שהעקתי
עיקר

הג"ה מנחם ציון

(לב) למכרים העגול והוא כעין ס' חכמת שלמה למכרש"ל על הס"ם (נדפס בש" שמואל ופרגל שפ"ב) :
(לג) זל"ט על כל המדפוסים שנחמטו על פ' חלק זולת כוואלה ראשונה מ"י ושל"ס, וכש"ם ווילנא נדפס חי מסרש"ל
גם על סרש"ל למס' שנת פירובין וגיטין, וזה לא כניר נדפס ס' לכה לגנין (פ"כ ח"כ) נח"א לשכ כל כמנת
מהרש"ל על מהרש"ל :

(לד) וי"א דכוח הכמאל אללס גטוס שלס כמו כתיב האלקריפא, ונפתקו ללס"ק פ"י ח"א ופס כילור ופי' נדפס
(שנת תתמ"א) :

(לה) והוא דרושים וחידושים על גמלת הפסח לסקודס מהר"א חלומים ס"ד ולסריי כמ"ה משה (א"ד תרי"ב) :

(לו) והוא עסית ולבטות הכמרים ונקתא חמיר סס (תל"ו) :
(לז) ז"ל חסד לאברהם ומי"כ כע"ק חנוך וז"ש כפל כני ישכר על המעניות סוף מ"י תמיד לעיין כס' אלל לאברהם
ל"ל זל"ל חסד לאברהם פ"ה :

סי' קי"א דבס' הכבוד כתב צוואתו לשחוט תרנגולת שקוראה גברא. והקשה על עצמו מהש"ס שאומר שהוא מדרכי האמורי והירק ע"ש ועיין לעיל ס"א:

(ט) ס' הסידים כ"י הזכירו הרב כנה"ג ח"ט ס' קס"ג הנהגות המור אות כ"א בשם הרב משא מלך:

(ק) חסן ישועות חיברו מהר"ש חסן והוא מורה מקום בשו"ת וחידושי רבני שלוניקי ע"ד ס' מורה דקדק ולא נדפס כ"א על א"ה. ומהר"ש הנו' תלמיד הרב הגדול מה' דניאל אשטרומסה:

(קא) ס' הפיץ חיבר רבינו חננאל בן רבינו חושיאל ומייתו ליה הראשונים ומיחסים אותו לרבינו חננאל כמ"ס בהנהגות מייסודות סוף ס' אהבה על ההפלה וכ"כ בהלכות שבתים וכ"כ בסמ"ק מצוה פ"ב וישאר גדולים ס"ב:

(קג) חפץ ה' להרב ח"ק כמהר"ח ז' עמר על ברכות שבת הוריות ורוש חולין:

(קד) חק יוסף על הל' פסח ושקיל וטרי על ס' חק יעקב להרב יוסף פרעמסלא ס"ג חתנו של הנאון מהר"א ברודא: ועתה נדפס שבות יעקב ח"ג והרב ו"ל היטב חרה לו על הס' הנזכר וגם על שמו קרא ערער דיוסף שם חק לכומרים וכו'. ובסמוך מיניה דמר דאין להשיג בעיקר הדבר כמו שהוכחתי במ"א מזכרים דף ל"א ודי בזה:

חק

הג"ה מנחם ציון

עיקר ההנהגות הנזכר סביב חסד לאברהם שלי. ובחזרתי פה ליורני בא לידי חסד לאברהם כלו כ" שהיה של הרמ"ז ומצאתי בו כפלי בפלים מהנהגות הנזכר. והענין הוא כי ס' זה הועתק כמה פעמים בכמה עיירות מסופרים שונים עד שמרוב ההעתקות בסופרים בורים ופוחזים החליפו שינו השמיטו השחיתו התעיבו. ועד אחרון בא לידי הה"ר אברהם ברך מגוריציא והדפיסו כמות שהוא והנה עדה כלו קמשינים כמו פניו חרולי המעיות. וכבר שאלו לי איזה לשון בדפוס שאינו מוכן ובה של כתיבת יד הכל מתקן יח':

(ט) חסדי דוד (עיין מ' דוד פארו כה"א) לטו:

(י) חסדי ה' (עיין מהר"י מינן כה"א):

(יא) ס' הסידים חיברו רבינו יהודה החסיד בן רבינו שמואל תלמיד ר"י בעל ההוספות ורבו של הסמ"ג וכ"כ ברקח כ"י שרבינו יהודה חסיד בן רבינו שמואל החסיד כמ"ס מצרף לחכמה דף י"ד וט"ו ובס' יוחסין כתב שרבינו יהודה חסיד היה בר יצחק וחיבר ס' הכבוד ובמדינה לי שכם' החסידים מזכירו. ומ"ש בצמח דוד בשם ש"ק שרבינו שמואל חיבר ס' החסידים ואח"כ כתב שר"י החסיד חיבר הצוואות ליתא שרבינו יהודה חיבר הצוואות וס' החסידים ואין רצוני להשיג על צ"ד שצריך להאריך הרבה. ומ"ש בס' החסידים ס' כ' הוא לשון הרמב"ם פ"א ופ"ב מהלכות תשובה. וכתוב בשו"ת מהר"ל

(לח) ועמ"ל אות ח' אלהים:

(למ) וכו' על חוספתא ועל סדר נזיקין נדפס ליוחסין תקדמו ועל סדר זרעים ומעט זרעים נירושלים תר"ן:

(מ) גם כאלו נכפס משלים כמחבר וכלל המחבר ס' חסידים רבינו יהודה בן רבינו שמואל קדוש עליון וכו' המחבר הלאות וס' הכבוד וכ' בשו"ת מהר"ל וכו':

(מא) וכמהר"ל נראה קצת דם' חסידים חזרו ברקח תלמידו ויש להביא קצת ראי' לזה דמ"ס בס' חסידים סימן תתשכ"ט ונלמד ח"י' בן נדפסו כפי' כפסג ליוקח (וע' סכ"ד) ואולי ס' הוא רק המזל וכו' ח"ה ס"ה ס"ה כפי' כפי' האזור שמכנה לפ' חסידים כפי' עמנו הרב ר"י החסיד פ"ט וכפי' בשבילי בלקט כל' ו' פ"ט ונדפס כפי' גם פ"י קצת מלוקט ממכתב ספרים ונקרא כפי' מכתב חסידים מר' כפדיא תלמוד ב"ר אהרן ז"ל מקראקא וע' נחת שבט מ"ו אות ח' ויכלל הדפוסים האחרונים נדפס כפי' נלי' שם החיבור וכל' שם כמחבר ונפסד"מ (תפ"ד) נדפס פ"ט ל"י דוד אפרוד גם נדפס עם פ"י כתיב פולס לכרם המחבר ז"ל גם עם פ"י מלי' דחסידותא להביג מוכחא"ד אה"ק בושטשטק, וכעת נדפס ס' חסידים בשלימות מכל' ונמלא בו שינוי נסתאות עד למכר ועם ס"ה לח"ה וע"ס כון יוסף סי' ט' י"ד וי"א שהפזיז מאוד על המדה פ"ט, ולקמן אות כ' ח' כנה"ג מ"ל שם וכעת נדפס מחבר נלכז עם כנ"ס מקור חסד ומ"מ לח"ה ועוד כ"כ בוספות ובכ"ס שגלוני הותן:

(מב) ובקדמתו ס' תוכת הלככות כפי' ס' חספן בטוא על פניו מלות דרך קצרה לרב חפן בן יליה וכן כפי' פאל סדר לברכב"ס ס' קצ"ב כפי' רב חפן כפי' במלות כי פ"ט ואפשר דכוא ס' המלות שבידי כרמב"ם כקדמת ס' המלות שו' פ"ט, ואולי כפי' דים מיהסין לרבינו חננאל על שאלו כתוב ס' חספן לר"ת וסכרו לר"ת מרמזים לרב חננאל וא"ר הוא רב חפן וכל' שמו נקרא ס' חספן ונפסד"מ לר"ס כפרתין ערך עמר וק"ע כפי' רב חפן סג' נסור רא"ש ישיבה ע"ש וכו' נחל אשכול (ע' האשכול) ח"א דק"ה אות ח' פ"ט:

(מג) ל"ל מנרפסלא וכ"כ נפוק בקדמת ס' חק יוסף וברכ' יוסף שחתם ח"ט נזכ"ל יוסף מנח ב"ר דוד מנרפסלא (ונדפס חק יוסף עם כ' חק יעקב ונקראים גם בטול חקס עונים עורקא תק"י):

מערכת

ח

ספרים

(קד) **חק יעקב** חיבור על הלכות פסח (מר) מהגאון

בעל מנחת יעקב ושבות יעקב. וניסו הגאון בס' אליהו רבה שקיל ומרי עליו. ונדפס כמה פעמים וביעסניץ נדפס עם תוספות שהוסיף מה' נחמן שנת תפ"ד ונדפס עם המגינים ונדפס בברלין ש' תקי"ז עם קונטרס מהר"ד יהושע שפירא ועוד נדפס בעיר ברין:

(קה) **חק לישראל** (עיין קנאת סופרים):

(קי) **חק נתן** שיטה על סדר קדשים והוריות מהרב מהר"ר נתן בורגיל עיר וקדיש אחד המיוחד שברבני תונס מה'. ולעת זקנתו עלה לעה"ק ירושלם ת"ו והיתה מנוחתו כבוד הנצב"ה:

(קו) **חקור דין** מאמר (עיין הרמ"ע מפלנו כה"ח):

(קח) **הקות הדיינים** בסדר הדורות דף קס"ו ע"ג

נכון מי הוא המחבר מן והאמת הוא כמ"ש בנדפס מערכת י"ד אות ל"ב (עיין ריע"ל כה"ח) שהוא רבינו י"ט בן אשבילי. כי בא לירי הספר עצמו כתוב על קלף ובהוב בו שהוא מרבינו י"ט בן אשבילי. וכן כתב מהר"ש בן הרשב"ץ בהשו' הקות הדיינים לרי"ט בן אשבילי:

(קט) **הקות שמים** (עיין ריטו יחודה בן הרמ"ש כה"ח):

(קי) **הקי עזר** (י"ל דרך). הוכירו שם בסה"ר עם חקי חיים

וחקי דעת וחקי משפט. וחקי עזר לא פש וזה שמו חקי דרך וראיתיו עתה בדפים אשכנו חדש מסש והוא על ש"ע א"ה וכבר הוזכר בס' לחם הפנים ח"ב מו):

(קיח) **חקת התורה** ס' קדמון מוכירו מהר"י קולון.

וראיתי בס' כ"י ישן שמביא מס' הנו' איזה דינים ומחסו לר' יהודה בן הרמ"ש. וכ"כ מהריק"ו בשרש קע"ז וכמ"ש:

(קיג) **חרב פיפיות** פ"י שם ס"ב ושמות ע"ב

איך רמזים באותיות ותיב"ו ק"ש מהרב המקובל מה' ישעיה הלוי מבראד:

(קיג) **חרבות ירושלים** (עיין מ' ישעיה סג"ל הורוין כה"ח):

(קיד) **חרדים** ס' על המצות חיברו הרב עזר וקדיש מה' אליעזר אזכרי וזה"ה כמ"ש בשה"נ ח"א מערכת אל"ף ע"ש. (עיין מ' אלעזר אזכרי כה"ח):

(קטו) **חשן אהרן** שו"ת כ"י על סדר ד' תורים מהגאון מה' אהרן תאומים בעל כנדי אהרן:

(קטו) **חשק** ס' נפלא כ"י מקבלה מעשיות מט' והי' ביד הרב סדר הדורות כמ"ש דף קס"ח ע"א. ובס' שרשי השמות מהרמ"ז כ"י מוכירו הרבה:

(קיו) **חשק שלמה** מסהר"ש בכ"ר מרדכי על ח"ט

מתחלתו עד ס' ס"ח כמו מלאכת הרב כנה"ג מספרי האחרונים שאחר הכנה"ג ובעוה"ר נח נפשיה נ"י ולא השלימו. ועתה נדפס כמה שמעון לבן מהר"ש הנזכר כמעשהו ממנו מריש ח"ט עד ס' קנ"ז:

(קיח) **חשק שלמה** חיבר אותו החכם השלם רבי יוחנן

אלימאן והוא פירוש שיר השירים וראיתיו כ"י והוא קובץ גדול. והוא באור ע"פ המוסר והמבע וקצת בקבלה ובהקדמה ביאר כללי החכמות שהיו לשלמה הע"ה באור

הג"ה מנחם ציון

מר) הוא מחובר על כל כמ"ע או"ח אבל לא זכינו לאורי רק על כ' פסח לנד וכמה פעמים נחקו דברי העט"ז נתון דברי כה"י ומכיים וכ"כ מורי כד"ח וזכו בסיכוי לי לטעות בזה שכבר כתי' כ"י תלמיד ככ"ח (ופת"ח

אות יו"ד ככ"ע וככ"ה מ"ן ע"פ):
(מה) נדפס בליווארנז' ע' תקל"ז עם ח"י מנדנות נתן על כ"מ לבנו הג"ח אלי':
(מו) נדפס מחדש בתוך חמשה קונטרסים (ויוני תרכ"ד) ובהקדמת המו"ל החליט לזכור לר' אהרנס במו"ס שלום טלוצ'י תלמיד הרשב"א ז"ל וכן הסכים עמו בלאור החיים (ת"כ):

(מז) ופת"ח ק' ס"א בהגיה מ"ן ס' וז"י חתנו של הג' בעל מנן אהרנס ז"ל:
(מח) וראיתי נפ' תרגום יונתן ס' תל"א כ"י בוסיל מלאכי בס' חרדים וזכו ח"י קודם קדשים ע"פ. ונדפס קלורו פ"י בלאון כע"ס ח"י ארס כסם מלות מכה (פירטס תר"ט):

(מט) וזכו על ע' במות למעט לר' יצחקאל ככ"ג ופת"ח ס' חולין ד"מ וככ"ה ס' ובינמות פ"ז ע"ב ד"ס פסוק ולע"ה, ונדפס זה לא כביר בעיר לטוב מכ"י י"ן מושן:

גו"ן) בן ל"ח שנה, ונדפס אח"כ גם ח"ב וח"ג פד ס' רי"ז שאלניקו תקע"ט ואח"כ נדפס ס' משה אשר כס"פ שבר אשר לטריא קובי ולכ"ה עטרתו גם עד כ' דפ"ב גם ח"י פ' על תלים ודרושים וס' בית שלמה על ש"פ או"ח ומרכנת ספנסה על כרמנים וכו"ו ושיטת התלמוד וכמ"ס ננו בהקדמת ס' חשק שלמה:

המדפים תשובות הר"ן בעיר רומי ויש
שם תשובה ממנו:

וראיתי להרמ"ו ז"ל בהנהגתו על הספר שכתב על
גני פסק הגו' בדברים האלה זה לבן
הרמ"ו זלתיא חמל לי מורי זלתיא שהתם שעה פסק
להדפיס הספר היה גילוף של דפוס והסיד גדול וקדוש
וראוי לכל טוב ולכן עלה קצת כלנו וכתב אותו פסק
כדי להוילא לאור ס' הספר עכ"ל:

באור רחב, וכ' שם שחיבר המחבר רבי
יוחנן הנז' עוד שני ספרים. עיני העדה.
חיי עולם נא. ומעתיק הס' חשק שלמה
הנז' הי' הגאון מה' יצחק בכ"ר עמנואל
דלמאש והשלימו בי"ו אלו שנת שכיח.
והגאון הנז' המעתיק מר ניהו אשר כתב
פסק על הדפסת הוהר כשנדפס במנוחה
והדפסוהו אח"כ בדפוסים אחרים, והוא

מ.

המופלא ח"ק מה' חיים ו' עמר וצ"ל
והם בכ"י:

(ו) טוב טעם לרבי אליהו הלוי
המדקדק על הטעמים
נדפס שנת רצ"ח. ובילדותי ראיתי שאומר
שם ובמסורת המסירת שהטעמים והנקודות
עשו אותם אחר התלמוד חבמי מכריא¹
ועמו הסליחה כי הם הלכה למשה מסיני
והוא בכלל מ"ש בנדרים דף ל"ו. וכבר
ידוע שרשב"י רבו של רבי מחבר המשנה
בתקופת הוהר מדבר נפלאות על הטעמים
והנקודות. והאר"י ז"ל בדרושי שנת"א.
ועיני בוהר ח"ב סוף דף ר"ה ורוק ואין
להאריך:

(ז) טוב לכת' ד' (עיין נאר היענ):

(ח) טוב רואי מהרב המדקדק והמקובל
מה' דוד גרין הוט פ'י
על שחיטת ובדיקות מהר"י ווייל דרך
שאלה ותשובה ע"פ דעת רוב הפוסקים
והוא מחובר לס' מגדול דוד שלו דרושים
על ס' בראשית ח':

טובה

הג"ה מנחם ציון

(א) ונדפס לו גם ס' שער החשב ליווארנא תע"ו וזה לא כביר גם בעיר להנרשעאט והוא חקירות בתחמת הקבלס
ועמ"ס המח' כספרו לאורי שלל פ' מקץ ע"ס:

(א) והוא קצור ס' מרחא כדקדק ועבודת הלוי למו"ס ידמי' כגלין נדפס כס"ס של"ה (ה"ד נת"ח):
(ב) ס' נחמד מאוד (ה"ד ת"ג) כולל מוסר הנהגת קדושה וזלתיא שמים למו"ס בנימן וואלף כמ"ס מתח' מא"ד
וח"כ הוא פ'י ארוך לווידי גדול ורואי לכל יד"ס להתמיד לקרות בו ובפטר להבניל ויתכן בניו לעיין בו
כ"י ולחלקם לישות הדיקס, ואין זה ס' סכנת הקודש שמיים אותו כנס"ד לר"ס זל"א ע"ס:
גם נמלא ס' סכנת הקודש על מס' זכאים (לנוכ תקי"ב) להג"ה יחזק אשכנזי אבד"ה חודרוב ומי"ן דק"ק לנוכ
(ושמ"ך ד"ך ניסן תקס"ו ומ"ס כהנ"ג החדש תקע"א הוא טעות) וזה לא כביר נדפס גם על מנחות:

(ג) וכוה מלאו כעלי השנות מקום לספקתם נגד הוהר הקדוש, עד שנמלא כס' תר"ס כ' דפוס מס' כהנאנאס
הראשון כתובה לבנו הארמי ומנוקדת, וקמ"ן מס' הוא קדש ע"ג קדוש כוס ד' ובמ"ס בתיקונים ופי' אגרת
הטעמים, וגם ידוע דהכותים חמסו כתורה, וזו תחלת שיעט יד האומות כתובה שכתב ואח"כ כתבנו יוני עד
שנפצע הכיכל כס' לבן:

(ד) והוא ל"י משה פ"פ (ה"ד תקי"ו):

(ה) גם הי' מגיה תהלים עם פ"י הדפיק (פסד"מ תס"ב).